

**2025-2026 OQIW JILINDA ULÍWMA
BILIMLENDIRIW MEKTEPLERINIŇ**

11-KLASS

OQÍWSHÍLARÍ USHÍN

**MÁMLEKET HÁM HUQÍQ
TIYKARLARÍ**

**PÁNINEN JUWMAQLAW ATTESTACIYASIN
ÓTKERIW BOYINSHA METODIKALIQ
USINISLAR HÁM MATERIALLAR.**

**TAŇLAW
PÁNLER**

**2025-2026 OQIW JILINDA ULIWMA BILIMLENDIRIW
MEKTEPLERINIŃ 11-KLASS OQÍWSHÍLARÍ USHÍN TAŃLAW
PÁNLERI BLOGINDAĞÍ MÁMLEKET HÁM HUQIQ TIYKARLARÍ
PÁNINEN JUWMAQLAW QADAĞALAWINDA PAYDALANILATUĞÍN
TEST TAPSÍRMALARÍ SPECIFIKACIYASÍ**

Bul specificaciyası ulıwma bilim beriw mektepleriniń 11-klass oqıwshılarınıń mámleket hám huqıq tiykarları páninen bilim, kónlikpe hám kompetenciyanıń bahalawda paydalanılatuğın test tapsırmalarınıń mazmunı, kólemi, túri, forması, bahalaw kriteriyası hám ótkeriliw tártibine qoyılatuğın talaplardı sáwlelendiredi.

I. Ulıwma principler

Bahalaw maqseti - 11-klass oqıwshılarınıń mámleket hám huqıq tiykarları páninen bilim, kónlikpe hám kompetenciyanıń ámeldegi baǵdarlamalarda belgilengen oqıw maqsetleri tiykarında kompleksli bahalaw. Usı bahalaw nátiyjeleri tiykarında 11-klasslar ushın juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya qabıl etiletuğın qararlar tiykarlangan (valid) bolıwın támiyinlew maqsetinde bahalawda validlik, isenimlilik, ádillik hám ashıq-aydınlıq principlerine ámel etiliwi támiyinlenedi.

II. Normativlik tiykarlar

1. Ózbekstan Respublikası Xalıq bilimlendiriw ministriniń 2008-jıl 4-marttaǵı 56-sanlı buyırığı menen tastıyıqlanǵan Ulıwma orta bilim alıwshılardıń juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası haqqındaǵı reje.

2. Mámleket hám huqıq tiykarları páninen 8-11-klasslar ushın ámeldegi oqıw dástúri

3. Ózbekstan Respublikası Mektepke shekemgi hám mektep bilimlendiriw ministriniń 2026-jıl “2025-2026-oqıw jılında ulıwma orta bilim beriw mákemelerinde oqıwshılardıń juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyanıń shólkemlestiriw hám ótkeriw haqqında”ǵı 10-sanlı buyırığı

III. Bahalaw qamtıwı hám ajratılǵan waqıt

Oqıwshıları ushın mámleket hám huqıq tiykarları pánin biliw dárejesin anıqlaw boyınsha juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaǵında jámi 20 tapsırma usınıladı. Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaqları ushın **180 minut** waqıt berilgen. Test tapsırmalarınıń mazmun tarawı, bahalanatuğın bilim, kónlikpe hám kompetenciyanıń boyınsha bólistiriliwi tómendegi kestelerde sáwlelendirilgen:

Mazmun tarawı	Konstruktlar	Testler sanı
Mámleket hám huqıq	Shaxs, jámiyet hám mámleket ortasındaǵı huqıqıy qatnasıqlardı anıqlaydı hám olardı analizleydi. Mámleket hám huqıqtıń jámiyet turmısındaǵı orni hám rolin túsinedi. Mámleket formaların túrlerge ajratadı hám olardıń tiykarǵı ózgesheliklerin tabadı. Huqıqıy qatnasıqlardı analizleydi. Huqıqbuzarlıq túrlerin klassifikaciyalaydı. Juwapkershilikke tartıwdıń tiykarların túsindiredi. Jas óspirimlerdiń huqıq hám minnetlemelerin tabadı. Hár qıylı jaǵdaylarda huqıq normaların durıs qollanadı.	3
Konstituciyalıq huqıq	Konstituciya qaǵıydalarınıń mazmun-mánisin túsinedi hám olardı túsindiredi. Konstituciyalıq normalardı anıqlap olardı anıq jaǵdaylarga beyimlestiredi. Konstituciyanıń bólim hám baplarına tiyisli normalardı huqıqıy tiykarlar hám logikalıq dálillerge súengen halda tańlaydı. Mámlekette nızam ústinligi principiniń mazmunı hám áhmiyetin huqıqıy dáliller menen tiykarlaydı. Konstituciyalıq huqıq normalarınıń uqsas hám ayırmashılıq táreplerin analizleydi.	3
Shańaraq huqıqı	Shańaraq huqıqı menen tártipke salınatuǵın qatnasıqlardı biledi. Nekenı dúziw hám oni tamamlawdıń huqıqıy tiykarların, sebeplerin hám de olardıń huqıqıy aqibetlerin anıqlaydı. Shańaraqta balanıń huqıq hám minnetlemelerin ámeldegi nızamshılıq normaları tiykarında tallaydı. Alimenttiń túrlerin klassifikaciyalaydı hám de olardı qollanıw shártlerin anıqlaydı. Shańaraqlıq-huqıqıy qatnasıqlarǵa baylanıslı túrli jaǵdaylarda huqıq normalarınan durıs paydalanadı.	2
Puqaralıq huqıqı	Puqaralıq huqıqı normalarınıń mazmunın hám de usı huqıq tarawı arqalı tártipke salınatuǵın jámiyetlik qatnasıqlardı anıqlaydı. Múlkiy hám múlkiy emes qatnasıqlardı huqıqıy ólshemler tiykarında analizleydi. Májbúriyat túsiniǵi hám onıń túrlerin parıqlaydı hám de olardıń huqıqıy ózgesheliklerine baha beredi. Tutınıwshınıń huqıqların ámeldegi nızamshılıq talapları tiykarında bahalaydı. Intellektual mülk hám miyrasxorlıq huqıqına baylanıslı qatnasıqlardı analizleydi. Túrli jaǵdaylarda tiyisli puqaralıq-huqıqıy normalardı tiykarlı qollanadı.	2
Xalıq aralıq huqıq	Mámleketler, xalıqlar hám xalıqaralıq shólkemler iskerligine tiyisli magliwmatlardı tabadı. Xalıqaralıq jámiechiliktiń payda bolıwı hám qalıplesiw procesin tariyxıy-huqıqıy kózqarastan analizleydi. Birlesken	2

	<p>Milletler Shólkeminiń jumısın belgileydi. Xalıqaralıq huqıq hám xalıqaralıq shólkemlerdiń jumısı menen baylanıslı jaǵdaylarda huqıqıy áhmietke ie bolǵan durıs maǵlıwmatlardı tańlaydı. Ózbekstan Respublikası puqaralıǵın alıw hám puqaralıq joǵaltıwdıń huqıqıy tiykarların ámeldegi nızamshılıq sheńberinde tallaydı. Ózbekstannıń xalıqaralıq jámiechiliktegi qatnasıwı hám jumısın xalıqaralıq-huqıqıy normalar tiykarında bahalaydı.</p>	
Miyнет huquqı	<p>Miyнет huqıqına tiyisli normativlik-huqıqıy qaǵıydalardı túsinedi hám de olardıń qollanıw sheńberin belgileydi. Miyнет shártnamasın dúziw hám biykarlaw tártibi, sonday-aq, jumıs waqtı hám dem alıs waqtı túsiniqleriniń mazmunın hám huqıqıy áhmietin tallaydı. Xalıqtı jumıs penen támiyinlew (jumısqa jaylastırıw) baǵdarında mámleketimizde ámelge asırılıp atırǵan ilajlardı anıqlaydı, olardıń maqseti hám kútilip atırǵan nátiyjelerin tabadı. Miyнет qatnasıqlarına baylanıslı túrli jaǵdaylardı huqıqıy jaqtan bahalaydı.</p>	2
Hákimshilik huquq	<p>Hákimshilik huqıq penen tártipke salınatuǵın jámiyetlik qatnasıqlardıń mazmunı hám ózgesheliklerin túsinedi. Mámleketlik xızmetlerden paydalanıw tártibi, basqishlari hám huqıqıy talapların biledi hám de ámeliy jaǵdaylarda qollay aladı. Hákimshilik huqıqbuzarlıqlar hám olarǵa qollanılatuǵın hákimshilik jazalardı parıqlaydı. Huqıqbuzarlıqlardıń aldın alıwǵa qaratılǵan profilaktikalıq ilajlardı analizleydi. Hár qıyılı jaǵdaylarǵa sáykes hákimshilik-huqıqıy normalardı normativ talaplarǵa muwapıq qollanadı.</p>	2
Jınayat huquqı hám kriminologiya	<p>Jınayat huqıqı hám de jınayat-processual huqıqqa tiyisli tiykarǵı túsiniqlerdi anıqlaydı, olardıń mazmunın analizleydi. Jınayat quramınıń elementlerin tabadı hám de qılmıstıń jámiyetlik qáwipililik dárejesin huqıqıy ólshemler tiykarında bahalaydı. Qatnasıq hám jaza túrlerin klassifikaciyalaydı. Zorlıqlar hám olardıń aldın alıwǵa qaratılǵan ilajlardı tallaydı. Jiberilgen huqıqbuzarlıqtıń ishki (subyektiv) hám sırtqı (obyektiv) táreplerin anıqlaydı.</p>	2
Ekologiya huquqı	<p>Ekologiya huqıqınıń mánisi, predmeti hám maqsetin túsinedi. Ekologiyalıq huqıqbuzarlıqlardı anıqlaydı. Ekologiyalıq huqıqbuzarlıqlardı basqa huqıqbuzarlıqlardan ayırmashılıq táreplerin tabadı.</p>	1
Huquq sohalari	<p>Turmıslıq jaǵdaylardı huqıqıy jaqtan analizleydi. Jiberilgen huqıqbuzarlıqlardıń ishki (subyektiv) hám</p>	1

	sırtqı (obyektiv) táreplerin anıqlaydı. Huqıqbuzarlıqlardıń aqıbetlerin normativlik tiykarlar sheńberinde túsindiredi hám dálillerge súyengen halda juwmaq shıgaradı.	
Jámi		20

IV. Kognitiv kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi

Kognitiv dáreje	Túsindirme	Testler sanı (ta)
Biliw (B)	Biliw dárejesindegi, yaǵnıy reproductiv tapsırmalar, oqıwshıdan oqıw materialın qayta islemey yadta saqlaw hám tanıs jaǵdaylarda qollanıwdı talap etedi. Bul túrdegi tapsırmalar nızamlılıqlar, qásiyetler, túsiniqler, atamaldıń mánisi hám olardı yadta saqlawdı bahalaydı.	5
Qollanıw (Q)	Qollanıw dárejesindegi, yaǵnıy produktiv tapsırmalar, oqıwshıdan úyrenilgen nızam hám nızamlılıqlardı berilgen jaǵdayǵa sáykes túrde tańlaw, analizlew, salıstırıw, salıstırıw, bir neshe nızam hám nızamlılıqlardı bir waqıtta qollanıw hám ulıwmalastırıwdı talap etedi.	14
Pikirlew (P)	Pikirlew dárejesindegi, yaǵnıy intellektual tapsırmalar, oqıwshıdan ózlestirilgen bilim hám kónlikpelerdi tanıs emes jaǵdaylarda qollanıw, analizlew, sintezlew, salıstırmalı salıstırıw, nızam hám nızamlılıqlardan paydalanıp ulıwmalastırıw hám juwmaq shıgarıw talap etiledi.	1

V. Tapsırma túrleri boyınsha bólistiriliwi.

Tapsırma túri	Túsiniqler	Tapsırma sanı
Qısqa juwaplı ashıq test (O1)	sorawǵa qısqa gáp penen juwap beriwdi talap etetuǵın jazba tapsırmalar.	6
Sáykeslestiriw ashıq testi (O2)	soraw mazmunına sáykes juwaplardı sáykeslestiriwdi talap etetuǵın jazba tapsırmalar.	2
Kóp tańlawlı jabıq test (Y1)	soraw mazmunına sáykes bolǵan juwap variantları ishinen durısların tabıwdı talap etetuǵın jabıq test tapsırmaları	9
Keńeytilgen juwaplı ashıq test (O3)	sorawǵa tolıq juwap jazıwdı talap etetuǵın jazba tapsırmalar	3

VI. Bahalaw kriteriyası hám baldı bahaǵa aylandırıw tártibi

Oqıwshılardıń jazba jumısları juwmaqlawshı mámleketlik attestaciya sınaqlarında maksimal 100 ball menen bahalanadı. Tapsırmalar ushın belgilengen

ballar olardıń qıyınshılıq dárejesin, orınlawda talap etiletuǵın bilim, kónlikpe hám logikalıq pikirlew kólemin esapqa alǵan halda belgilengen. Tapsırmalar mazmunı hám qıyınshılıq dárejesine qarap túrli ball menen bahalanadı. Hár bir tapsırmanın bahalaw kriteriyası bahalaw formatında berilgen. Tórende balldı bahaǵa aylandıırıw kestesı keltirilgen:

Ballardı bahaǵa aylandıırıw kestesı

Ball (%)	baha	Túsindirme
0 – 29	“2”	"qanaatlandırarsız"
30 – 65	“3”	"qanaatlandırarlı"
66 – 85	“4”	"jaqsı"
86 – 100	“5”	"úlgili"

VII. Bahalaw forması

Oqıwshınıń bilim, kónlikpe hám kompetenciyaların bahalaw basqışı, bahalanatuǵın mazmun taraw, tapsırma túri, kognitiv process hám bahalaw kriteriyaları tórendeǵi kestedegı berilgen:

Tapsırma tártip sanı	Mazmun tarawı	Tapsırma túri	Kognitiv dárejesi	Bahalaw kriteriyası
1-basqısh				
1.	Mámleket hám huqıq	Y1	Q	4 ball
2.		Y1	Q	4 ball
3.	Konstituciyalıq huqıq	O1	Q	4 ball
4.		O2	Q	4 ball
5.	Shańaraq huqıqı	O1	B	4 ball
6.		Y1	Q	4 ball
7.	Puqaralıq huqıqı	O1	B	4 ball
8.		O2	Q	4 ball
9.	Xalıq aralıq huqıq	O1	B	4 ball
10.		Y1	Q	4 ball
11.	Miyнет huqıqı	Y1	Q	4 ball
12.		Y1	Q	4 ball
13.	Hákimshilik huqıq	O1	B	4 ball
14.		Y1	Q	4 ball
15.	Jınayat huqıqı hám kriminologiya	Y1	Q	4 ball
16.		Y1	Q	4 ball
17.	Ekologiya huqıqı	O1	B	4 ball
2-basqısh				
18.	Mámleket hám huqıq	O3	Q	10 ball
19.	Konstituciyalıq huqıq	O3	Q	10 ball
20.	Huquq tarawları	O3	P	12 ball
Jámi		100 ball		

VIII. Imtixan tártibi

Qatagan etilgen qurallar: imtixan waqtında mobil telefon, smart saat, planshet yamasa esletpelerden paydalanıw qatán qadağan etiledi.

 dep-ikramlılıq h m t rtip: nusqa k shiriw, j rdem soraw yamasa j rdem beriw, imtixan waqtında s ylesiw, ruxsatisız shıǵıw sıyaqlı jaǵdaylar qadağan etiledi.

Baqlawshı qaǵıydabuzarlıqtı anıqlaǵanda, akt d zip, t nlawshını testten shetleledi h m n tiyjesi biykar etiledi.

IX. Usınlatuǵın tiykarǵı  debiyatlar

1.  zbekstan Respublikası Konstituciyası Lex.uz.
2.  zbekistan m mleketi h m huqıqı tiykarları 8-klass sabaqlıǵı. O.Karimova, N.Ismatova, Sh.Sariqov, O.Amanova. "Huquq va jamiyat," Tashkent - 2019.
3. Konstituciyalıq huqıq tiykarları 9-klass sabaqlıǵı. G.M.Tansıkbaeva, V.A.Kostetskiy. "Sharq," Tashkent - 2019.
4. Mámleket h m huqıq tiykarları 10-klass sabaqlıǵı. X.Tuychieva h m basqalar. Respublikalıq bilimlendiriw orayı, Tashkent - 2023.
5. Mámleket h m huqıq 11-klass sabaqlıǵı. A.Sodiqov, N.Ismatova, J.Bobojonov. Respublikalıq bilimlendiriw orayı, Tashkent - 2025.

T sindirme: *M mleket h m huqıq tiykarları p ni boyınsha tapsırmalar normativlik-huqıqıy h jjetlerge kirgizilgen  zgeris h m qosımshalardı esapqa alǵan halda qalıplestiriledi. Nızam h jjetlerinde belgilengen t rtipte  zgeris kirgizilgende nızamnıń tiykarǵı dereğine m r jat etiledi ( zbekstan Respublikası nızamshılıq maǵlıwmatları milliy bazası - Lex.uz. saytı).*

1-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Tómente mámleket túsiniğine tiyisli klassifikaciýalar keltirilgen. Artıqsha ekewin tabıń.

1) quramalı sociallıq dúzilis; 2) mámleketler menen siyasiy, ekonomikalıq, mádeniy baylanıslardı ámelge asıradı; 3) májbúrlaw kúshine iye; 4) óz puqaraları, sonday-aq, aymağında jasawshı barlıq insanlardıń máplerin qorğaydı; 5) adamlardıń sociallıq nızamarı ústin bolğan, belgili qáliplesken ulıwma birligi; 6) gárezsiz siyasiy shólkem.

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Tómente mámlekettiń ishki funkciyası túrleri keltirilgen. Artıqsha ekewin tabıń.

1) puqaralardıń huqıq hám erkinliklerin támiyinlew; 2) barlıq múlk formalarındağı múlkti qorğaw; 3) mámlekettiń ekonomikalıq tarawdağı rawajlanıwın támiyinlew; 4) tınıshlıq hám paraxatshılıqtı támiyinlew; 5) xalıqtı sociallıq qorğaw, sociallıq tarawdı rawajlandırıw; 6) xalıqaralıq ekonomikalıq xizmet; 7) puqaralardıń mádeniy-ağartıwshılıq jetiklikke erisiwi ushın sharayat jaratıw.

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Tómente mámlekettiń monarxiya basqarıw forması belgileri keltirilgen. Artıqsha ekewin tabıń.

1) hákimiyat muqaddes hám ilahiy dep járiyalanadı; 2) óz iskerliginde erkin; 3) hákimiyat wákillikleri bólistiriledi; 4) hákimiyattı ornataw, qabıl etiwdiń óz aldına tártibi bar; 5) hákimiyat joqarı uyımlarınıń óz qararların saylangan múddeti dawamında qabıl etedi.

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Tómendegilerden respublika túrindegi basqarıwğa iye bolğan mámlekettiń tiykarğı belgileridi tabıń.

1) hákimiyattıń joqarı uyımlarınıń óz qararların saylangan múddeti dawamında qabıl etiw; 2) óz basqarıwınıń nátiyesi ushın yuridikalıq jaqtan juwapker emes; 3) hákimiyattı ornataw, qabıl etiwdiń óz aldına tártibi bar; 4) ádil sudlawdı ámelge asırıwshı uyım bolğan sudlardıń abırayınıń artıwı; 5) ómirlik basqarıw; 6) óz xizmetinde gárezsiz.

Juwap:									
Ball:									

5.(Q-4 ball) Tórende demokratiyalıq tártip belgileri keltirilgen bolıp, olardıń ekewinen basqa barlıǵı demokratiyalıq tártip belgilerine kiredi. Artıqshasın tabıń.

1) mámleket basqarıwı azshılıqtıń kópshilikke boysınıw principi tiykarında ámelge asırıladı. 2) insan hám puqara huqıq hám erkinlikleri tán alınadı; 3) ózgeshe pikirlerge qarsı gúresedi; 4) jámiyetlik-siyasiy birlespeler kóp boladı; 5) hákimiyat wákillikleri bólinedi; 6) oppoziciya yaqi qarama qarsı kúshler saplastırıladı.

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Tórendegilerden etatik mámleketke tán bolǵan anıqlamanı tabıń.

1) mámleket hám puqaranıń bir-birleri aldında óz ara juwappershiligi boladı; 2) nızam ornın kóbinese qatań buyırıq hám parmanlar iyeleydi; 3) hákimiyat wákillikleri bólistiriledi; 4) mámleketlik organlar hám lawazımlı shaxslarǵa hádden tis kóp wákillikler beriledi; 5) joqarı dárejedeги huqıqıy mádeniyat kórinedi.

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Tórende unitar mámlekettiń belgileri keltirilgen. Olardıń ekewinen basqa barlıǵı unitar mámleket dúzilisine tán. Artıqsha ekewin tabıń.

1) subyektleri óz adminstrativlik-aymaqlıq bólimlerine iye; 2) jalǵız puqaralıqqa iye; 3) jalǵız nızamshılıq bar; 4) birneshe mámleketlerdiń birlesiwinen payda bolıwı; 5) barlıq hákimshilik-aymaqlıq birlikler ushın ulıwma bolǵan salıq hám kredit siyasatınıń engiziliwi.

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Tórende mámleketlerdiń dúzilis formasına qaray belgileri keltirilgen. Olardan federativ mámlekettiń belgilerin anıqlań.

1) subyektleriniń hár biri óz aldına konstituciyasına, ózleriniń joqarı nızam shıǵarıwshı, atqarıwshı hám sud organlarına iye boladı; 2) belgili maqsetlerge erisiw ushın birlesedi; 3) onıń aymaǵı subyektlер аймаǵı jıyındısınan payda boladı; 4) bekkem bolmaǵan dúzilis; 5) barlıq hákimshilik-aymaqlıq birlikler ushın ulıwma bolǵan salıq hám kredit siyasatınıń engiziledi.

Juwap:									
Ball:									

9.(Q-4 ball) Tórende nızam astı hújjetleri keltirilgen bolıp, olardan artıqsha ekewin tabıń.

1) Jınayat kodeksi; 2) Prezident pármanları; 3) húkimet qararları; 4) konstituciyalıq nızam; 5) atqarıwshı organlardıń normativ hújjetleri; 6) Ministrliklerdiń buyırıqları.

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Tórende puqaralıq jámiyetiniń tiykarǵı belgileri keltirilgen. Olardan eki nadurısın tabıń.

1) ádalatlı huqıqıy hákimiyattıń bar ekenligi; 2) siyasiy erkinliklerdiń sheklengenligi; 3) pikirlerdiń hár túrliliginiń bar ekenligi; 4) ózin-ózi basqarıw organlarınıń rawajlanǵanlıǵı; 5) jalǵız partiya húkimranlıǵı.

Juwap:									
Ball:									

2-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Tórende 14 jastan 18 jasqa shekem bolǵan erjetpegen shaxslardıń atasınının **jazba razılıqsız** óz betinshe ámelge asırıwǵa haqlı bolǵan háreketleri berilgen. Eki artıqshasın tabıń.

1) óz miynet haqısı, stipendiyası hám basqa da dáramatların basqarıw; 2) kóshpes múlkti sawǵa etiw; 3) avtorlıq huqıqların ámelge asırıw; 4) nızamǵa muwapıq banklerge amanat qoyıw hám olardı basqarıw; 5) mayda turmıslıq (maishiy) pitimlerdi dúziw; 6) bankten kredit alıw.

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Tórende 6 jastan 14 jasqa shekemgi kishi jastaǵı balalar **ǵárezsiz** túrde dúziwge haqlı bolǵan pitimler berilgen. Bul pitimlerdegi qátelikti tabıń.

1) mayda turmıslıq (maishiy) pitimler; 2) biypul payda kóriwge qaratılǵan, notarial tastıyıqlawdı yamasa mámleketlik dizimnen ótkeriwdi talap etpeytuǵın pitimler; 3) óz miynet haqı, stipendiyası hám basqa da dáramatların basqarıw boyınsha dúzilgen pitimler; 4) nızamı wákil yaki onıń razılıǵı menen úshinshi shaxs tárepinen belgili maqset yaki erkin basqarıw ushın berilgen qarjıladı basqarıw boyınsha pitimler; 5) nızamǵa muwapıq banklerge amanat qoyıw hám olardı basqarıw ushın dúzilgen pitimler.

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Tórende berilgen jinayatlardan qaysılarına 14 jastan baslap juwapkershilik belgilenbegen.

1) qastan adam óltiriw; 2) qastan denege awır dene jaraqatın jetkiziw; 3) adam urlaw; 4) aldawshılıq; 5) tawlamashılıq (shantaj); 6) abaysızdan adam óltiriw.

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Tórende on segiz jasqa tolmaſtan jınayat islegen shaxslarǵa tayınlanatuǵın jaza túrleri berilgen. Bul jazalardaǵı qáterdi tabıń.

1) járiyma; 2) májbúriy jámiyetlik jumıslar; 3) belgili bir huqıqtan ayırıw; 4) miynet dúzetiw jumısları; 5) erkinlikti sheklew; 6) uzaq múddetke erkinen ayırıw; 7) erkinen ayırıw.

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) Tórende shańaraq nızamshılıǵında erjetpegenlerdiń huqıqlarına tiyisli maǵlıwmatlar keltirilgen. Olardan eki qáteni tabıń.

1) hár bir bala shańaraqta jasaw hám tárbiyalanıw huqıqına iye; 2) balanıń huqıqları hám nızamlı mápleri onıń ata-anası, ata-anası bolmaǵanda, ata-anasınıń ornın basıwshılar, qáwenderlik hám qayırqomlıq uyımları tárepinen ámelge asırıladı; 3) balanıń atı hám familiyası ata-ananıń birgeliktegi arzasına muwapıq bala 18 jasqa tolǵanǵa shekem bala mápleri itibarǵa alınıp ózgeriliwi múmkin; 4) balaǵa at ata-ananıń kelisimine muwapıq, ata-ananıń atına muwapıq beriledi; 5) ata-ana tiriliginde balalar olardıń mal-múlkine baylanıslı múlk iyesi bolıw huqıqına iye.

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Tórende shańaraq nızamshılıǵında erjetpegenlerdiń huqıqlarına tiyisli maǵlıwmatlar keltirilgen. Olardan eki qáteni tabıń.

1) óz ata-anasın biliw, olardıń ǵamxorlıǵınan paydalanıw, olar menen birge jasaw huqıqına iye; 2) 14 jasqa tolǵan balanıń atı yaqi familiyasın ózgeriw tek onıń razılıǵı menen ámelge asırıladı; 3) bala óz huqıqı hám nızamı máplerin qorǵaw huqıqına iye; 4) erjetpegen balalar nızamda belgilengen tártipte sawǵa, miyras túrinde alǵan mal-múلكi olardıń jeke múلكi esaplanadı; 5) balaǵa at tek anasınıń talabına muwapıq, áke atı - ákesiniń atına muwapıq beriledi.

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Tórende miynet nızamshılıǵında erjetpegenlerdiń huqıqları berilgen. Olardan eki qáteni tabıń.

1) miynet etiw huqıqı on tórt jas dep belgilengen; 2) miynet nızamshılıǵına muwapıq jumıs waqtı 16 jastan 18 jasqa shekem bolǵan erjetpegenlerge háptesine 36 saat; 3) 15 jastan 16 jasqa shekem bolǵan erjetpegenler ushın jumıs waqtı háptesine 24 saat; 4) 18 jasqa tolmaǵan shaxslar miynetke baylanıslı huqıqıy qatnasıqlarda úlken jastaǵı xızmetkerler menen teń huqıqta boladı; 5) 18 jasqa tolmaǵan shaxslarǵa 21 kalendar kúnlük jıllıq uzaytırılǵan dem alıs beriledi.

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Tórende miynet nızamshılıǵındaǵı erjetpegenlerdiń huqıqları berilgen. Olardan eki qáteni tabıń.

1) on bes jasqa tolǵan balalar ata-anasınan biriniń yaki olardıń ornın basıwshı shaxslardıń jazba ráwishtegi razılıǵı menen jumısqa qabil etiledi; 2) miynet nızamshılıǵına muwapıq jumıs waqtı 16 jastan 18 jasqa shekem bolǵan erjetpegenlerge háptesine 40 saat etip belgilengen; 3) 15 jastan 16 jasqa shekem bolǵan erjetpegenler ushın jumıs waqtı háptesine 24 saat etip belgilengen; 4) erjetpegenler túngi jumıslarǵa, jumıs waqtınan tısqarı jumıslarǵa hám dem alıs kúnlerindegi jumıslarǵa tek eki ese haq tólew shárti menen tartılıwı lazım; 5) 18 jasqa tolmaǵan shaxslar miynetke baylanıslı huqıqıy qatnasıqlarda úlken jastaǵı xızmetkerler menen teń huqıqta boladı.

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Tórende jınayat islegenine shekem on segiz jasqa tolmaǵn shaxstıń jınayadı haqqındaǵı isler boyınsha anıqlanıwı kerek bolǵan jaǵdaylar berilgen. Artıqsha ekewin tabıń.

1) ayıplanıwshınıń anıq jası (tuwılǵan jılı, ayı, kúni); 2) onıń shaxsına tán qásiyetleri hám densawlıq jaǵdayı; 3) onıń jasaw hám tárbiyalanıw sharayatları; 4) dosları menen jeke múnásibetleri; 5) úlken jastaǵı dálillewshı hám basqa qatnasıwshılardıń bar yaki joqlıǵı; 6) jaqın tuwısqanları haqqında maǵlıwmatlar.

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Tórende erjetpegenlerdiń jınayatları haqqındaǵı islerdi júrgiziwge tiyisli qaǵıydalar berilgen. Olardan eki qáteni tabıń.

1) erjetpegenniń jınayatları haqqındaǵı isti júrgiziwde nızamı wákildiń yaki qáwenderlik hám qayırqomlıq organı wákiliniń qatnasıwı shárt; 2) erjetpegen gúman etiliwshı, ayıplanıwshını sorawǵa ketken ulıwma waqt segiz saattan aspawı kerek; 3) erjetpegenlerdiń jınayatları haqqındaǵı iske qorgawshınıń qatnasıwı shárt; 4) erjetpegen ayıplanıwshıǵa qarata qáwipsizlik ilajları qollanılganlıǵı haqqında onıń nızamı wákiline, eger bunday wákil bolmasa, basqa tuwısqanlarına xabar etiledi; 5) erjetpegen shaxstıń jınayat islewi sud tárepinen awırlastırıwshı halatı dep tabıladı.

Juwap:									
Ball:									

3-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Sociallıq tarmaqlarda A.nıń ruqsatsız jeke ómiri hám shańaraqlıq qatnasıqlarına baylanıslı maǵlıwmatlar hám súwretler kásiplesi tárepinen tarqatıldı. Nátiyjede A.nıń abıroyına zıyan tiydi.

Bul jaǵdayda A.nıń qanday konstituciyalıq huqıq hám erkinligine zıyan jetkerilgenligin anıqlań.

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) siyasiy huqıqları
- 4) mádeniy huqıqları

Juwap: _____

2. (Q-4 ball) Puqara R. nızamı túrde Ózbekstan Respublikası aymaǵında jasap kelmekte. Ol jumısı sebepli basqa wálayatqa kóship ótpekshi, biraq jergilikli uyımlar hesh qanday nızamı tiykarlırsız oǵan tosqınlıq etpekte.

Bul jaǵdayda puqara R. nıń buzılǵan konstituciyalıq huqıq hám erkinligin anıqlań.

- 1) social-ekonomikalıq huqıqı
- 2) siyasiy huqıqı
- 3) miynet etiw huqıqı
- 4) jeke huqıqı

Juwap: _____

3. (Q-4 ball) Tawlı aymaqtı jasawshı puqara F. internet tarmaǵınan paydalana almaǵanlıǵı sebepli onlayn bilimlendiriw hám mámleketlik xızmetlerden paydalanıwda qıyınshılıqqa dus keldi.

Bul jaǵdayda puqara F. nıń qanday konstituciyalıq huqıq hám erkinligine zıyan jetkenligin anıqlań.

- 1) jeke huqıqı
- 2) ekonomikalıq huqıqı
- 3) siyasiy huqıqı
- 4) mádeniy huqıqı

Juwap: _____

4. (Q-4 ball) Puqara B. mámleketlik uyımda bos jumıs ornına hújjet tapsırdı. Ol barlıq talap hám normalarǵa juwap bergen bolsa da, onıń arzası sociallıq kelip shıǵıwına baylanıslı qabıl etilmedi.

Usı jaǵdayda B. nıń qanday konstituciyalıq huqıqı buzılǵan?

- 1) jeke huqıqı
- 2) siyasiy huqıqı
- 3) ekonomikalıq huqıqı
- 4) mádeniy huqıqı

Juwap: _____

5. (Q-4 ball) Abat mákan máhállesinde jasawshı puqaralar ishimlik suwı támiynatı menen baylanıslı mashqalalardı sheshiw maqsetinde máhálle puqaralar jıyınına birgelikte jazba múrájat jolladı. Biraq máhálle baslıǵı bul másele onıń wákilligine kirmeytuǵının aytıp múrájattı qabıl etiwden bas tarttı.

Bul jaǵdayda puqaralardıń qanday konstituciyalıq huqıqlarına zıyan jetkerilgenligin anıqlań.

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) siyasiy huqıqları
- 4) mádeniy huqıqları

Juwap: _____

6. (Q-4 ball) Puqara A. mámleketlik uyımnıń rásmiy veb-saytı arqalı elektron arza jiberdi. Belgilengen múddet ishinde hesh qanday juwap berilmedi.

Usı jaǵdayda puqara A.nıń qanday konstituciyalıq huqıqı buzılǵan?

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) siyasiy huqıqları
- 4) mádeniy huqıqları

Juwap: _____

7. (Q-4 ball) Bir topar studentler universitet rektorına bilimlendiriw sapasın jaqsılaw boyınsha usınıs penen múrájáát etti. Basshılar bolsa onı shaǵım sıpatında bahalap, itibarsız qaldırǵan.

Usı jaǵdayda studentlerdiń qanday konstituciyalıq huqıqları buzılǵanlıǵın anıqlań.

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) siyasiy huqıqları
- 4) bilim alıw huqıqları

Juwap: _____

8. (Q-4 ball) Puqara D. óziniń dala háwlisin satıp, qarjını bank esap betine kirgizdi. Biraq bank xızmetkeri qarjını basqa esap betke ótkerip jiberdi.

Usı jaǵdayda puqara D.nıń qanday konstituciyalıq huqıqı buzılǵan?

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) siyasiy huqıqları
- 4) sociallıq huqıqları

Juwap: _____

9. (Q-4 ball) Puqara B. kórkem shıǵarma dóretip, onı sociallıq tarmaqlar arqalı járiyaladı. Bir topar shaxslar bolsa onıń shıǵarmasın nızamsız tarqatıp, kommerciyalıq maqsetlerde paydalandı.

Usı jaǵdayda puqara B. nıń qanday konstituciyalıq huqıq hám erkinlikleri buzılǵanlıǵın anıqlań.

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) sociallıq huqıqları
- 4) mádeniy huqıqları

Juwap: _____

10. (Q-4 ball) Xalıq jasaytuǵın aymaqta jańa sanaat kárxanası qurılısı rejelestirildi. Jergilikli xalıq joybar boyınsha jámiyetshilik dodalawında qatnasıp, kárxananıń qorshaǵan ortalıqqa unamsız tásiiri haqqında pikir bildirdi, soǵan qaramastan joybar tastıyqlandı.

Bul jaǵdayda xalıqtıń qanday konstituciyalıq huqıq hám erkinlikleri buzılǵanlıǵın anıqlań.

- 1) jeke huqıqları
- 2) ekonomikalıq huqıqları
- 3) sociallıq huqıqları
- 4) ekologiyalıq huqıqları

Juwap: _____

4-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Birinshi baǵanada berilgen huqıqlar menen ekinshi baǵanadaǵı huqıqlardı toparına qarap sáykeslestiriń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) pikirlew, sóz hám isenim erkinligi;	a) jasaw huqıqı;
2) miynet etiw huqıqı.	b) insandardıń huqıqları, erkinlikleri, ar-namısı hám qádir-qımbatın húrmet etiw;
	c) mámleketlik xızmetke kiriwde teń huqıqlılıq;
	d) kásiplik tayarlıǵın asırıw;
	e) yuridikalıq járdem alıw huqıqı;
	f) jumıssızlıqtan qorǵaw.

Juwap:

1	2
Ball:	

2. (Q-4 ball) Birinshi baǵanada berilgen huqıqlar menen ekinshi baǵanadaǵı huqıqlardı toparına qarap sáykeslestiriń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) erkinlik hám jeke qol qatılmaslıq huqıqı	a) jámiyetlik birlespelerge aǵza bolıw; b) ayıpsızlıq prezumpciyası; c) informacıyanı izlew, alıw hám tarqatıw huqıqı
2) siyasiy partiyalarǵa aǵza bolıw	d) jámiyet hám mámleket islerin basqarıwda tikkeley qatnasıw; e) miynet etiw huqıqı f) turaq jaylı bolıw huqıqı

Juwap:

1	2
Ball:	

3. (Q-4 ball) Birinshi baǵanada berilgen hár bir huqıqqa ekinshi baǵanadan sáykes keliwshi jaǵdaylardı tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) jeke huqıq hám erkinlikler;	a) puqara prokuratura organına shaǵım menen múrátjat etti; b) puqara partiyaǵa aǵza boldı; c) xizmetkerler ıqtıyariy medicinalıq kórikten ótti;
2) siyasiy huqıqlar.	d) ayıplanıwshı dilmash (awdarmashı) járdeminen paydalandı; e) puqara pulların bankke procent esabınan amanatqa qoydı; f) sudlanıwshı ápiw etiw haqqında iltimasnama jazdı.

Juwap:

1	2
Ball:	

4. (Q-4 ball) Birinshi baǵanada keltirilgen hár bir huqıqqa sáykes keletuǵın ekinshi baǵanadaǵı jaǵdaylardı tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) jeke huqıq hám erkinliklerimiz;	a) men múl k salıǵın úsh kún ishinde tólew haqqında eskertiw xatın aldım; b) men tergew procesinde úndemew huqıqınan paydalandım;
2) Konstituciyalıq minnetimiz.	c) qarındasım miynet dem alısında emleniw ushın emlewxanaǵa jatqızıldı;

	d) men hújdan erkinligine iyemen; e) anam Iyshan qalağa sayaxatqa barganlıqtan ol jerdegi zatlarğa abaylılıq penen qatnasta boldı.
--	---

Juwap:

1	2
Ball:	

5. (Q-4 ball) Birinshi bağanada berilgen hárbir huqıqqa ekinshi bağanadan sáykes keliwshi jaǵdaylardı tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) ekonomikalıq, sociallıq, mádeniy hám ekologiyalıq huqıqlarımız;	a) bıyıl men napaqağa shıǵaman; b) xalıq ushın biypul medicinalıq tekseriwler shólkemlestirildi; c) áskeriy xizmetti ótewge ketip baratırman; d) kásiplik awqamı tárepinen ótkerilgen jıynalısta barlıq xizmetkerler qatnastı;
2) Konstituciyalıq minnetimiz.	e) men sudta advokat qorgawınan paydalandım; f) máhálle xalıq shıǵındılardı belgilengen orınǵa taslaydı.

Juwap:

1	2
Ball:	

6. (Q-4 ball) Tómendegi Oliy Majlis palatalarınıń tolıq wákillikleriniń birinshi bağanadaǵı maǵlıwmatlarga sáykes túrde ekinshi bağanadan tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisi Senatı;	a) shet mámleketlerdegi hám xalıqaralıq shólkemler janındaǵı diplomatiyalıq hám basqa da wákilxanaları basshılarınıń óz jumısı máseleleri boyınsha esabatların tıńlaw; b) bas wázir kandidaturasın kórip shıǵıw hám maqullaw;
2) Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisi Nızamshılıq palatası.	c) mámleket strategiyalıq baǵdarlamaların qabıl etiw; d) Mámleketlik qáwipsizlik xizmeti baslıǵı lawazımına talaban boyınsha másláhátlesiwler ótkeriw; e) Ministrler Kabinetiniń mámleket sociallıq-ekonomikalıq turmısınıń eń áhmiyetli máseleleri boyınsha hár jılıǵı bayanatın tıńlaw.

Juwap:

1		2	
Ball:			

7. (Q-4 ball) Tómendegilerden birinshi baǵanaǵa sáykes qaǵıydalardı ekinshi baǵanadan tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisi Nızamshılıq palatası hám Senatınıń birgeliktegi wákillikleri;	a) Ózbekstan Respublikasınıń shet mámleketlerdegi hám xalıqaralıq shólkemler janındaǵı diplomatiyalıq hám basqa da wákilxanaları basshıların tayınlaw hám olardı lawazımınan azat etiw;
2) Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń wákillikleri.	b) Ózbekstan Respublikasınıń mamanlıq hám húrmetli ataqların beriw; c) Ózbekstan Respublikası quramına jańa mámleketlik strukturalardı qabıl etiw hám olardıń quramınan shıǵıw haqqındaǵı qararlardı tastıyıqlaw; d) siyasiy baspana beriwge tiyisli máselelerdi sheshiw; e) mámleketlik sıylıqlar hám ataqlardı shólkemlestiriw.

Juwap:

1		2	
Ball:			

8. (Q-4 ball) Tómendegilerden birinshi baǵanaǵa sáykes qaǵıydalardı ekinshi baǵanadan tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) Oliy Majlis Senatınıń tolıq wákillikleri;	a) mámleket byudjetiniń orınlanıwı ústinen qadaǵalawdı ámelge asırıw;
2) Ministrler Kabinetiniń wákillikleri.	b) jergilikli mámleketlik hákimiyat wákillikli organlarına óz jumısın ámelge asırıwda járdemesiw; c) nagiranlıǵı bolǵan shaxslardı sociallıq qorǵaw sistemasınıń nátiyjeli islewin támiyinlew; d) siyasiy, sociallıq-ekonomikalıq turmıs tarawındaǵı ol yamasa bul máseleler boyınsha, sonday-aq mámlekettiń ishki hám sırtqı siyasatı máseleleri boyınsha qararlar qabıl etiw; e) jaslarǵa baylanıslı mámleketlik siyasattıń ámelge asırılıwın támiyinlew.

Juwap:

1	2
Ball:	

9. (Q-4 ball) Tómendegilerden birinshi baǵanaǵa sáykes qaǵıydalardı ekinshi baǵanadan tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) Konstituciyaııq sud;	a) tómenǵi sudlardıń sudlaw iskerligi ústinen qadaǵalaw alıp barıw huqıqına iye;
2) Joqarı sud.	b) usı sudtıń qararı qatań hám onıń ústinen shaǵınıwǵa bolmaydı;
	c) puqaralıq, jınayıy, ekonomikalıq hám hákimshilik sud islerin júrgiziw tarawında sud hákimiyatınıń joqarı organı esaplanadı;
	d) sudyaları senator bolıw huqıqına iye;
	e) usı sudtıń sudyaları qayta saylanıw huqıqsız on jıllıq múddetke saylanadı.

Juwap:

1	2
Ball:	

10. (Q-4 ball) Tómendegilerden birinshi baǵanaǵa sáykes qaǵıydalardı ekinshi baǵanadan tańlań. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

1) advokatura;	a) jalǵız oraylasqan sistemasına iye;
2) prokuratura.	b) fizikalıq hám yuridikalıq shaxslarǵa tájiriybeli yuridikalıq járdem kórsetedi;
	c) xızmeti nızamılıq, ǵárezsizlik hám ózin-ózi basqarıw principlerine tiykarlanadı;
	d) Ózbekstan Respublikası aymaǵında nızamardıń anıq hám bir túrde orınlanıwı ústinen qadaǵalawdı ámelge asıradı;
	e) jergilikli byudjetti qalıplestiredi hám atqaradı.

Juwap:

1	2
Ball:	

5-sorawlar bazası

1. (B-4 ball) Neke túsinigine durıs berilgen anıqlamanı tabıń.

- 1) erkek hám hayaldıń ulıwma xojalıq astında birge jasawı
- 2) erkek hám hayaldıń puqaralıq halatı aktlerin jazıw organlarında dúziletuǵın, óz ara húrmet, muhabbat hám isenimge tiykarlanǵan ıqtıyarlı kelisimleri
- 3) neke eki jastıń on segiz jasqa tolıwı menen óz razılıǵı hám teń huqıqlılıǵı tiykarında puqaralıq halatı aktlerin jazıw uyımlarında dúziletuǵın awqamı
- 4) erkek hám hayaldıń óz ara tuwısqanlıq qatnasıqların baylanıstırıw ushın dúzilgen pitimi

Juwap: _____

2. (B-4 ball) Nekeleniwshi shaxslardı medicinalıq tekseriwden ótkeriwdiń maqsetin anıqlań.

- 1) salamat shańaraqtı qalıplestiriw ushın sharayatlar jaratıw, kem qanlıq penen baylanıslı hám mayıp balalar tuwılıwınıń aldın alıw
- 2) nekeleniwshilerdiń ruwxiy jaǵdayına tiyisli bolǵan maǵlıwmatlardı hám de olardıń ruwxiy jaǵdayı haqqındaǵı maǵlıwmatlardı jaslıǵınan qanday kesellik penen awırǵan jaǵdayın anıqlaw
- 3) salamat shańaraqtı qalıplestiriw ushın sharayatlar jaratıw, násillik penen baylanıslı hám tuwma keselliklerge shatılǵan balalardıń tuwılıwınıń aldın alıw
- 4) nekeleniwshilerdiń densawlıǵına tiyisli maǵlıwmatlardı hám sociallıq jaǵdayın anıqlaw

Juwap: _____

3. (B-4 ball) Nekeleniwshilerge medicinalıq tekseriwden ótiw ushın jollama beriwshi uyımdı anıqlań.

- 1) densawlıqtı saqlaw ministrligi
- 2) rayonlıq densawlıqtı saqlaw bólimleri
- 3) mámleketlik xızmetler agentligi
- 4) PHAJ organı;

Juwap: _____

4. (B-4 ball) Tómendegilerden neke dúziwdiń tiykarǵı shártlerinen biri sıpatında durıs kórsetilgen juwaptı anıqlań.

- 1) neke erkek hám hayaldıń ıqtıyarıy razılıǵı tiykarında dúziliwi
- 2) neke ata-ananıń razılıǵı tiykarında dúziliwi
- 3) neke Puqaralıq halatı aktlerin jazıw uyımlarında arza bergen kúnnen baslap dúziliwi
- 4) neke erkek hám hayaldıń diniy úrp-ádetlerden soń dúziliwi

Juwap: _____

5. (B-4 ball) Neke dúziwge kesent etetuǵın jaǵdaylar nadurıs berilgen juwaptı anıqlań.

- 1) keminde birewi dizimge alınǵan basqa nekede turǵan bolsa
  - 2) eń keminde birewi aldın qastan islegen jinayatı ushın sudlangan bolsa
  - 3) keminde birewi psixikalıq buzılıwı sebepli sud tárepinen qarım-qatnasqa uqıpsız dep tabılǵan bolsa
  - 4) násil shejiresi boyınsha tuwrı tutasqan tuwısqanlar arasında, tuwısqan hám ógey aǵa-ini hám apa-sińliler arasında, perzentlikke alınǵanlar bolsa
- Juwap: _____

6. (B-4 ball) Tómenдеgi jaǵdaylardan nekeniń tamamlanıwına tiyisli qáteni tabıń.

- 1) neke erli-zayıplılardan biriniń ólimi aqıbetinde tamamlanadı
  - 2) neke sud erli-zayıplılardan birin ólgen dep járiyalawı aqıbetinde tamamlanadı
  - 3) PHAJ hám sud organlarında nekeden ajıratıw aqıbetinde tamamlanadı
  - 4) neke tek sud organlarında ajıratıw aqıbetinde tamamlanadı
- Juwap: _____

7. (B-4 ball) Ózbekstan Respublikası Shańaraq kodeksine muwapıq "Kóp balalı shańaraq" anıqlamasına say juwaptı anıqlań.

- 1) tórt hám onnan artıq on segiz jasqa tolmaǵan balası bolǵan shańaraq
  - 2) on altı jasqa tolmaǵan bes hám onnan artıq balası bolǵan shańaraq
  - 3) úsh hám onnan artıq on segiz jasqa tolmaǵan balası bolǵan shańaraq
  - 4) tórt hám onnan artıq on altı jasqa tolmaǵan balası bolǵan shańaraq
- Juwap: _____

8. (B-4 ball) PHAJ organında nekeden ajıratıw tiykarları durıs berilgen juwaptı anıqlań.

- 1) eger erli-zayıplılardıń balaları bolmasa, erli-zayıplılar nekeden ajırasıwǵa atanaları razı bolsa hám olar arasında múklık kelispewshilik bolmasa
  - 2) erli-zayıplılar ajırasıwǵa óz ara kelisim berse, jaqın tuwısqanlar gúwaliq berse, ortada múklık hám múklık emes kelispewshilik bolmasa
  - 3) erli-zayıplınıń erjetpegen balaları bolmasa, erli-zayıplınıń nekeden ajırasıwına máhálle puqaralar jıyınıń razılıǵı bolsa hám olar arasında múklık kelispewshilik bolmasa
  - 4) eger erli-zayıplılardıń erjetpegen balaları bolmasa, erli-zayıplılar nekeden ajırasıwǵa óz ara kelisim berse hám olar arasında múklık daw bolmasa
- Juwap: _____

9. (B-4 ball) Tómenдеgilerden erli-zayıplınıń minnetlemelerine kirmeytuǵın juwaptı anıqlań.

- 1) óz perzentleriniń abadanlıǵı hám keleshegi haqqında qayǵırıw
- 2) shańaraqtıń abadan hám bekkem bolıwına háreket etiw

- 3) mülklik kelispewshiliklerdiń aldın alıw ushın neke shártnamasın dúziw
 4) shańaraqtaǵı qatnasıqlardı óz ara járdem tiykarında qurıw

Juwap: _____

10. (B-4 ball) Tómendegilerden aliment túrleri nadurıs berilgen juwaptı tabıń.

- 1) erjetpegen balalarǵa tólenetuǵın aliment
 2) erli-zayıplıların (burınǵı erli-zayıplılardıń) bir-birine tóleytuǵın alimentleri
 3) perzentler tárepinen ata-analarǵa beriletuǵın materiallıq támiynatı
 4) mámleket tárepinen kem támiyinlengen shańaraqlarǵa beriletuǵın aliment

Juwap: _____

6-sorawlar bazası

1.(Q-4 ball) Tómendegi jaǵdayda shańaraqtaǵı qaysı huqıq hám minnetlemeler buzılmaqta?

Dilshad hám Mohira nekeden ótken. Mohira jumıs islep atırǵanlıǵı sebepli úy jumısların bir ózi orınlawǵa úlgermey atır. Dilshad bolsa Mohiraǵa islewdi qadaǵan etpekshi, sebebi ol shańaraqtı tek erkek támiyinlewi, hayal bolsa bala tárbiyası menen shuǵıllanıwı kerek dep esaplaydı. Mohira bolsa buǵan razı emes.	a) kúyewiniń shańaraq baslıǵı bolıw huqıqı; b) hayaldıń miynet iskerligi menen shuǵıllanıw huqıqı; c) jerdiń materiallıq támiyinlew minnetlemesi; d) hayaldıń úy jumısların orınlaw minnetlemesi; e) erli-zayıplı shańaraqtaǵı qatnasıqlardı óz ara járdem tiykarında qurıw minnetlemesi.
---	---

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Tómendegi jaǵdaydıń durıs sheshimin tańlań.

Erli-zayıplılar arasında uzaq waqıt dawamında kelispewshilikler bolıp, er perzentleri hám zayıbınan bólek jasamaqta. Jarasıwǵa qaratılǵan ilajlardan unamlı nátiyje shıqpaǵan. Bul jaǵday házirgi waqıtta sud tárepinen kórip shıǵılmaqta.	a) eger sud erli-zayıptıń bunnan bılay birge jasawına hám shańaraqtı saqlap qalıwǵa imkaniyat joq dep tapsa, olardı nekeden ajratadı; b) sud perzentler bar ekenligin inabatqa alıp, jarasıw ushın bir jıl múddet beredi; c) sud erli-zayıplıǵa jarasıw ushın altı ay múddet tayınlap, erli-zayıptıń hár biriniń jasaw ornındaǵı rayon hákimligi janındaǵı jarasıw komissiyasın erli-zayıptı jarastırıw boyınsha tiyisli ilajlar kóriw ushın xabardar etedi;
--	--

	d) sud istin kóрилиwin keyinge qaldırıp, erli-zayıplılarǵa jarasıw ushın altı ayǵa shekem múddet belgileydi.
--	--

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Tómenдеgi jaǵdayǵa sáykes juwaplardı tańlań.

Erli-zayıplılar Azamat hám Dilnoza bes jıl dawamında nekede bolǵan. Házirgi waqıtta olar PHAJ uyımı arqalı ajırasıw procesinen ótpekte.	<p>a) tek hayal nekeden ajıralıwǵa razı bolsa hámde erjetpegen balaları bolmasa, PHAJ organında ajıratıladı;</p> <p>b) eger erli-zayıplınıń erjetpegen balaları bolmasa, PHAJ organında ajıratıladı;</p> <p>c) eger erli-zayıptıń ortasında múklık hám jeke múklık emes kelispewshilikler hám de on altı jasqa shekemgi perzentleri bolmasa, PHAJ organında ajıratıladı;</p> <p>d) erli-zayıplılar nekeden ajıralıwǵa óz ara kelisim berse hám ortada múk dawı bolmasa, neke PHAJ organında ajıratıladı.</p>
---	--

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Tómenдеgi jaǵdayda nekeni dúziwge qarsılıq etetuǵın jaǵdaylardı tańlań.

Shahriyar hám Nilufar nekeden ótiw maqsetinde PHAJ uyımına arza tapsırǵan. Arza kórip shıǵılǵanda neke dúziwge tosıqlıq etiwshi jaǵdaylar anıqlanǵan.	<p>a) Shahriyar aldın nızamı nekede bolǵan hám ol ele rásmiy túrde biykar etilmegen;</p> <p>b) Shahriyar hám Nilufar arasında diniy úrp-ádetlerge muwapıq neke ótkerilgen;</p> <p>c) Nilufar awır kesel;</p> <p>d) Shahriyar hám Nilufar ógey aǵa-ını;</p> <p>e) Shahriyardın 8 aylıq perzenti bar.</p>
---	---

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) Tómenдеgi jaǵdayǵa sáykes juwaplardı tańlań.

<p>Erli-zayıplı Azamat hám Nadira sudta ajırasıw procesinen ótpekte. Olardıń bes jasar ulı hám eki jasar qızı bar. Sud óz wákilligi sheńberinde usı is boyınsha bir qatar máselelerdi sheshken.</p>	<p>a) erli-zayıplılar arasındaǵı jeke materiallıq mashqalalardı; b) erjetpegen balalar kim menen jasawı; c) balalarǵa ata-ana tárepinen támiynat beriliwi hám múlklik máseleler; d) toydı ótkeriwge ketken qárejetler; e) jaqın tuwısqanlardıń nekeniń biykar etiliwin qabıl etiwın.</p>
---	--

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Tómenдеgi jaǵdayǵa durıs juwaptı tańlań.

<p>Jámila hám Kamal nekeden ótiwden aldın shańaraqtaǵı múlklik hám múlklik emes qatnasıqlardı tártipke salmaqshı. Olarǵa PHAJ uyımında neke shártnamasın dúziwdi usınıs etip, tártibin túsindirdi.</p>	<p>a) neke shártnaması jazba formada dúziledi hám notarial tártipte tastıyıqlanadı; b) neke shártnaması neke tamamlanǵanda erli-zayıplılardan hár birine beriletuǵın múlk, perzentlerdiń kimde qalıwı anıqlap alınadı; c) neke shártnaması jazba formada PHAJ organında dizimnen ótkeriledi; d) erli-zayıplınıń óz ara materiallıq támiyinlew, shańaraq qárejetlerin kóteriw, bir-biriniń dáramatında qatnasıw boyınsha óz huqıq hám minnetlemelerin belgilep aladı.</p>
--	---

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Tómenдеgi jaǵday tiykarında Adham shańaraqta óziniń qaysı minnetlemelerin orınlamay atırǵanın anıqlań.

<p>Adham bárqulla miynet penen bánt bolǵanlıǵı sebepli shańaraǵına jeterli dárejede ğamxorlıq kórsete almay atır. Onıń perzentleri ádebiyatqa qızıǵıwshılıq bildiredi, biraq Adham olarǵa kitap satıp alıw ushın qarjı ajıratıwdı qálemeydi. Perzentleri tuwılǵanda olarǵa Baxtiyar hám Sevinch sıyaqlı jaqsı mánili atlar qoyǵan. Hayalı tárepinen kóp qabatlı turaq jaydan hawlı jayǵa kóship ótiw usınısı bildirildi, biraq Adham bul usınıstı biykarladı.</p>	<p>a) shańaraǵına ğamxorlıq etiwı; b) kóship júriwi; c) óz perzentleriniń abadanlıǵı hám keleshegi haqqında qayǵırıwı; d) erli-zayıplılar birgelikte perzentlerine at qoyıw.</p>
---	---

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Tóمندegi jaǵdaydıń durıs sheshimin tańlań.

<p>Kamil hám Sevara 2010-jılı nekeden ótken. Olardıń tórt perzenti bar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -2 wi erjetpegen, - 1 wi 19 jasta, miynetke jaramsız hám járdemge mútáj, - 1 wi 22 jasta, salamat hám gárezsiz. <p>2023-jıldan baslap Kamil hám Sevara bólek jasamaqta, biraq neke rásmiy tártipte biykar etilmegen. Kamil perzentleriniń támiynatı ushın jeterli qarjı ajıratpay kiyatırǵanı sebepli, Sevara sudqa aliment óndiriw haqqında dawa arzası menen múrájat etken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) neke toqtatılmaǵanı sebepli aliment óndirilmeydi; b) erjetpegen eki bala ushın is haqınıń úshten bir bólegi muǵdarında aliment óndiriledi; c) úsh hám onnan artıq bala barlıǵı sebepli dáramattıń yarımını óndiriledi; d) miynetke jaramsız, er jetken bala ushın da támiynat belgileniwi múmkin; e) 22 jasar deni saw perzent ushın da aliment óndiriledi.
---	--

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Tóمندegi jaǵdayǵa sáykes juwaptı tańlań.

<p>17 jasar Dilnuranıń ákesi onı tuwısqanı menen turmıs qurıwın talap etpekte. Dilnura buǵan razı emesligin bildirgenine qaramastan, ákesi basım ótkerip, toyǵa tayarlıq kórmekte. Bul jaǵday Dilnuranıń májbúriy nekeden ótiwine alıp kelmekte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) neke haqıyqıy emes dep tabılıwı múmkin; b) neke diniy úrp-ádetlerge muwapıq dúzilse huqıqıy áhmiyetke iye; c) qızdıń razılıǵı bolsa, hesh qanday huqıqıy aqibet júzege kelmeydi; d) ata Ózbekstan Respublikası Jınayat kodeksiniń 136-statyasına muwapıq, jınayıy juwapkershilikke tartılıwı múmkin.
--	--

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Tómen degi jaǵdayda ata aliment óndiriwge haqılı ma?

Aziza ómirlik joldası Bahadır menen shańaraqlıq kelispewshilikler sebepli ajırasıwǵa qarar etti. Balalar Bahadır menen qalǵanı ushın Aziza aliment tólewden bas tarttı. Bahadır perzentler támiynatı ushın aliment óndiriw maqsetinde hayalın sudqa berdi.	a) awa, ata sud arqalı aliment óndiriwi múmkin; b) yaq, ata perzentlerdi óz qálewi menen alǵan, sonıń ushın aliment talabı joq; c) yaq, tek ǵana alimentti atadan óndiriw múmkin; d) tek ananıń razılıǵı menen is haqınıń úshen bir bólegi esabında aliment óndiriliwi múmkin; e) awa, ata eki bala ushın ananıń is haqsınıń úshen bir bólegi esabınan aliment óndiriwi múmkin.
--	---

Juwap:									
Ball:									

7-sorawlar bazası

1. (B-4 ball) Tómen degi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań. "Insannıń belgili bir mıtajliklerin támiyinleytuǵın hám onıń iyeliginde bolıwı múmkin bolǵan barlıq materiallıq baylıqlar."

- a) resurslar
- b) xizmetler
- c) zat
- d) mülk

Juwap: _____

2. (B-4 ball) Tómen degi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań. "Qaysı bir shaxsqa iyelik huqıqı menen tiyisli bolǵan zatlar."

- a) resurslar
- b) mülk
- c) materiallıq baylıqlar
- d) baylıq

Juwap: _____

3. (B-4 ball) Puqaralar ortasında qarız shártnaması, eger bul qarızdıń summası bazalıq esaplaw muǵdarınıń neshe esesinen artıq bolsa, ápiwayı jazba formada dúziliwi kerekligin anıqlań.

- a) bazalıq esaplaw muǵdarınıń 10 esesinen
- b) bazalıq esaplaw muǵdarınıń 5 esesinen
- c) bazalıq esaplaw muǵdarınıń 3 esesinen
- d) bazalıq esaplaw muǵdarınıń 7 esesinen

Juwap: _____

4. (B-4 ball) Tómen degi anıqlamaǵa sáykes keletuǵın múl k túrin anıqlań: *"Jergilikli mámleketlik uyımlardıń múlki, óziniń jergilikli byudjet qarjıları, turaq jay, sonday-aq, mektep, baqsha, teatr, kitapxana, emlewxana, poliklinikalar da usı túrge kiredi."*

- a) mámleket múlki
- b) jeke múl k
- c) municipal múl k
- d) ulıwma múl k

Juwap: _____

5. (B-4 ball) Tómen degi noqatlar ornına sáykes keletuǵın shártname túrin tabıń: *".....ulıwma paydalı maqsetlerde puqaralarǵa, emlew, tárbiya, sociallıq qorǵaw mákemelerine, mádeniyat mákemelerine, jámiyetlik birlespeler hám diniy shólkemlerge, sonday-aq, mámleketke hám basqa puqaralıq huqıqı subektlerine islenedi hám onı qabil etiwde hesh kimniń ruxsatı ya ki razılıǵı talap etilmeydi. "*

- a) nasiya
- b) qayır-saqawat
- c) sawǵa
- d) miyras

Juwap: _____

6. (B-4 ball) Tómen degi anıqlamaǵa sáykes keletuǵın shártname túrin anıqlań: *"Bir tárep ekinshi táreptiń tapsırması boyınsha belgili bir jumıstı orınlaw minnetlemesin aladı, buyırtpashı bolsa jumıs nátiyjesin qabil etip alıw hám onıń ushın haqı tólew minnetlemesin aladı."*

- a) ijara shártnamesı
- b) pudrat shártnamesı
- c) kredit shártnamesı
- d) lizing shártnamesı

Juwap: _____

7. (B-4 ball) Ólgen shaxstıń múlki onıń áwladlarına qanday tiykarda ótedi?

- a) wásiyatnama hám notarial tiykarda
- b) wásiyatnama hám sawǵa tiykarında
- c) miyrasxorlıq hám qayır-saqawat tiykarında
- d) wásiyatnama hám nızamı tiykarda

Juwap: _____

8. (B-4 ball) Miyras huqıqı qalay júzege keledi?

- a) puqaranıń ólimi yamasa onıń sud tárepinen ólgen dep járiyalanıwı aqıbetinde
- b) wásiyatnama qaldırırshı tárepinen miyrasxor dep tabılıwı aqıbetinde
- c) puqara múlkti miyras sıpatında notarial tártipte rásmiylestirgende

d) miyras iyeleri sudqa múrájáát etiwi nátiyjesinde

Juwap:_____

9. (B-4 ball) Tómenдеgi sıpatlamanı oqıń, gáp kim haqqında baratırǵanın anıqlań. "Dóretiwshilik miyneti menen shıǵarma dóretken fizikalıq shaxs."

a) qáwender

b) intellektual shaxs

c) avtor

d) dóretiwshi

Juwap:_____

10. (B-4 ball) Qanday tovar hám xızmetlerge islep shıǵarıwshı tárepinen kepillik múddeti belgileniwi kerek?

a) hár qanday tovar hám xızmetlerge

b) uzaq múddet paydalanılatuǵın barlıq túrдеgi tovarlar hám xızmetlerge

c) tek ǵana azıq-awqat, dári-dármaq hám kúndelikli tutınıw tovarlarına

d) elektronika hám turmıslıq texnika ónimlerine hám xızmetlerge

Juwap:_____

8-sorawlar bazası

1. (Q-4-ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlardı talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

M. kórkem ónerge qızıǵadı hám óziniń súwretlew shıǵarmaların tayarlap, jergilikli galereyaǵa kórsetpekshi boldı. M. óz jumısların satıw arqalı pul tabıwdı rejelestirdi. Galereya basshısı M. niń usınısın qabıl etti. M kórgizbeden biraz pul toplap aldı.

A) Subekti;

B) Obekti.

1) M. isimli shaxs; 2) pul; 3) satıp alıw procesi; 4) óz shıǵarması menen qatnasıw; 5) galereya basshısı; 6) ata-ana; 7) súwretlew shıǵarmaları; 8) pul tabıwdı rejelestiriw.

Juwap:

A	B
Ball:	

2. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlardı talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Jasur jeke paydalanıw ushın kompyuter satıp alıw maqsetinde "TechnoPlus" dúkanı menen shártname dúzdi. Shártnameǵa muwapıq, dúkan Jasurǵa belgilengen múddette hám tolıq komplektlewde kompyuter jetkerip beriwi, sonday-aq, oǵan kepillik talonın hám paydalanıw boyınsha instrukciyanı usınıwı kerek edi. Jasurdıń bolsa kompyuter ushın tólemdi eki basqıshta - aldınnan tólem hám ónimdi qabıl etip alǵannan soń juwmaqlawshı tólemdi ámelge asırıw minnetlemesi belgilendi.

A) Subekti;**B) Obekti.**

- 1) Jasur - qariydar; 2) kompyuter; 3) Jasurdiń ónim sapasın tekseriw huqıqı
 4) dúkanniń kompyuterdi belgilengen múddette, tolıq komplektlewde tapsırıw minnetlemesi; 5) pul; 6) dúkanniń belgilengen tólemdi talap etiw huqıqı 7) "TechnoPlus" dúkanı.

Juwap:

A		B	
Ball:			

3. (Q-4-ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlardı talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Sardor onlayn dúkannan mobil telefon satıp aldı. Telefon jetip kelgende, ol qurılmanıń ekranı islemey atırǵanın abayladı. Sardor dárhal dúkan menen baylanısıp, telefondı almasırw yamasa pulın qaytarıwdı talap etti. Onlayn dúkán satıwshısı Sardardıń talabın biykarladı.

A) Qariydardıń huqıqı   B) Satıwshınıń minnetlemesi.

- 1) jetkerilgen zıyandı qaplap beriwdi talap etiw; 2) telefon satıp alıw;
 3) jetkerilgen zıyandı qaplap beriw; 4) qariydardıń huqıqların sheklew;
 5) telefondı almastırıp beriw yaki puldı qaytarıw; 6) satıwshı hám ónimdi sociallıq tarmaqlarda jamanlaw; 7) qariydardıń shaǵımın biykarlaw.

Juwap:

A		B	
Ball:			

4. (Q-4 ball) Samandar kishi biznes sıpatında sport buyımların satıwdı basladı. Ol klientlerge barlıq ónimlerin "100% sapalı hám 3 jıl kepillikli" dep reklama etti. Bir klient satıp alǵan velotrenajyor 1 jıl islegennen keyin, islemey qaldı. Samandar klientke "Siz nadurıs isletkensiz, kepillik múddeti ótip ketti" dep ońlawdan bas tarttı. Samandardıń yuridikalıq minnetlemelerin (A) hám qariydardıń subyektiv huqıqların (B) toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

- 1) "100% sapalı hám 3 jıl kepillikli" reklaması;
 2) sapalı ónimlerdi qariydarlarǵa jetkerip beriw;
 3) velotrenajordı ońlaw yamasa almastırıwdı talap etiw;
 4) velotrenajordı abaylap paydalanıw;
 5) velotrenajordı ońlap beriw yamasa almastırıw;
 6) sapalı velotrenajyor satıp alıw.

Juwap:

A		B	
Ball:			

5. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlardı talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Nilufar eski noutbukin Sanjarǵa sattı. Olar shártnamanı jazba dúzbesten, tek awızsha kelisti. Bir neshe hápte ótip, Sanjar noutbuk buzılǵanın anıqladı hám basqasına almastırıp beriwdi talap etti. Nilufar bolsa, noutbukti qaytarıp alıwdan bas tarttı.

A) Subyekt;

B) Sanjardıń subyektiv huqıqı.

- 1) Nilufar; 2) noutbuk satıp alıw; 3) Sanjar; 4) puw ónimdi beriwi; 5) noutbuk; 6) qaytarıp alıw yamasa almastırıw talap etiw.

Juwap:

A	B
Ball:	

6. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlar obyektlerin talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Aziza dostınıń tuwılǵan kúnine sawǵa sıpatında mazalı zat, shokolad hám shıraylı kalendar satıp aldı. Sonıń menen birge, ol dúkánnan sumka da satıp aldı.

A) paydalanılatuǵın buyımlar; B) paydalanılmaytugin buyımlar.

- 1) mazalı zat; 2) dúkán; 3) kalendar; 4) sumka; 5) shokolad.

Juwap:

A	B
Ball:	

7. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlar obyektlerin talqılań hám olardı toparlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Dilshad hám Nilufar 10 jıl birge jasap, kishi kofexana ashtı. Sonıń menen birge, olar qala shetinen dala háwli satıp aldı. Perzentleri sport dógeresine barǵanlıǵı ushın Dilshod ulına sport quralları, qızına bolsa kitaplar sawǵa etti.

A) Kóshpes múlk;

B) Kóshpeli múlk.

- 1) Kofexana; 2) qızı hám balası; 3) sport buyımları; 4) kitaplar; 5) dala háwli.

Juwap:

A	B
Ball:	

8. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq huqıqıy qatnasıqlar obyektlerin talqılań hám olardı janlı hám jansız zatlarǵa ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Sardor óz shańaraǵı menen awılda jasadı hám balıqshılıq penen shuǵıllanadı. Onıń bir neshe balıq basseynleri hám qoyan ferması bar. Sonıń menen birge, Sardor

jumislardı júrgiziw ushın motorlı qayıq hám qoymaxana qurıp aldı. Ol jaqın arada hawız maydanın keńeytip, jáne de kóbirek balıq bağıwdı rejelestirmekte.

A) Janlı zat;

B) Jansız zat.

1) Sárdar; 2) balıqlar; 3) motorlı qayıq; 4) qoymaxana; 5) qoyanlar.

Juwap:

A		B	
Ball:			

9. (Q-4 ball) Jaǵdayda berilgen puqaralıq-huqıqıy qatnasıqlar obyektlerin talqılań hám olardı toparlarga ajıratıń. Hár birine birneshe juwap durıs keliwi múmkin.

Samira hám Atabek 8 jıldan beri birge jasaydı. Olar birgelikte islep, qala orayınan kvartira satıp aldı. Sonıń menen birge, olar isbilermenlik jumısın rawajlandırıw ushın Atabek atına kishi awqatlanıw ornın dizimnen ótkerdi hám isletiw ushın bir neshe gaz pechi hám muzlatqısh satıp aldı.

A) Kóshpes múlk; B) Kóshpeli múlk.

1) isbilermenlik 2) kvartira 3) muzlatqısh 4) gaz pechi 5) asxana

Juwap:

A		B	
Ball:			

10. (Q-4 ball) Jáhángir hám Sevara 7 jıldan beri birge jasaydı. Olar qala orayınan úy satıp aldı hám shańaraqlıq transport quralı sıpatında mashina satıp aldı. Sevara balalarınıń bólmegin qayta ońlap, jańa úy buyımların satıp aldı. Sonıń menen birge, Jáhángir óz biznesin rawajlandırıw maqsetinde zamanagóy sport inventarların satıp aldı.

A) Kóshpes múlk; B) Kóshpeli múlk.

1) úy; 2) sport buyımları; 3) mashina; 4) shańaraq; 5) úskeneler; 6) biznes.

Juwap:

A		B	
Ball:			

9-sorawlar bazası

1. (B-4 ball) Tómen degi anıqlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań.
"_____ tınıshlıq hám birge islesiwdi támiyinlew maqsetinde xalıqaralıq qatnasıqlardı tártipke salıwshı xalıqaralıq shártnamalar, ádet normaları hám ulıwma tán alınǵan principler jıyındısı."

- 1) Xalıqaralıq jámiyetshilik
- 2) Xalıqaralıq huqıq
- 3) Xalıqaralıq tártip-qaǵıyda
- 4) Xalıqaralıq qaǵıyda

Juwap:_____

2. (B-4 ball) Tómen degi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań.
"_____ - dúnyada bar mámleketler hám olarda jasawshı insanlardıń insaniyat aldında turǵan global mashqalalardı birgelikte sheshiwde, ulıwma maqset jolında iskerlik kórsetiw birligin ańlatatuǵın túsiniq. Ol barlıq mámleketlerdiń suveren teńligi, aymaqlarınıń qol qatılmaslıǵı sıyaqlı Xalıqaralıq huqıq principlerine tiykarlanadı. Umıtpań, ol xalıqaralıq shólkem emes."

- 1) Xalıqaralıq jámiyetshilik
- 2) Xalıqaralıq kelisim
- 3) Xalıqaralıq tártip-qaǵıyda
- 4) Xalıqaralıq ádet

Juwap:_____

3. (B-4 ball) Tómen degi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań.
"Onda dúnya kartası hám onı qorshap turǵan eki zaytun shaqası sáwlelengen. Zaytun shaqası tınıshlıq simvolı. Jáhán kartası bolsa shólkem dúnyada tınıshlıq ornatiw jolında ekenin kórsetedi."

- 1) ĞMDA gerbi
- 2) UNICEF belgisi
- 3) UNESCO logotipi
- 4) BMSH bayraǵı

Juwap:_____

4. (B-4 ball) Bala huqıqları haqqındaǵı Konvenciyaga muwapıq, bala qaysı túrdegi huqıqlar tiykarında óz pikirin erkin bildiriw, din hám hújdan erkinliginen, sonday-aq, associaciya hám tınısh jıynalıw huqıqınan paydalanıwı múmkin?

- 1) jasaw huqıqı
- 2) qatnasıw huqıqı
- 3) ósip-óniw huqıqı
- 4) qorǵaw huqıqı

Juwap: _____

5. (B-4 ball) Tóمندegi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań.
" _____ - ol Bas Assambleya hám Qáwipsizlik keńesi tárepinen saylanatúǵın 15 aǵzadan ibarat hám turaqlı jumıs alıp baradı."

- 1) BMSH Qáwenderlik keńesi
- 2) BMSH Ekonomikalıq hám sociallıq keńesi
- 3) BMSH Xalıqaralıq ádillik sudı
- 4) BMSH Sekretariatı

Juwap: _____

6. (B-4 ball) Tóمندegi sıpatlamanı oqıń, gáp ne haqqında baratırǵanın anıqlań.
" _____ - xalıqaralıq hám sociallıq toparlardıń, xalıqlar, milletlerdiń azatlıǵı, ǵárezsizligi, huqıqıy teńligine tiykarlangan tilekleslik hám óz-ara birge islesiw principi."

- 1) integraciya
- 2) deklaraciya
- 3) demarkaciya
- 4) internacionalizm

Juwap: _____

7. (B-4 ball) Bala huqıqları haqqındaǵı Konvenciyaga muwapıq, bala qaysı túrdegi huqıqlar tiykarında bilim alıw, oynaw hám de tuwma qábiiletlerin tolıq kórsetiw huqıqınan paydalanıwı múmkin?

- 1) jasaw huqıqı
- 2) qatnasıw huqıqı
- 3) ósip-óniw huqıqı
- 4) qorǵaw huqıqı

Juwap: _____

8. (B-4 ball) 2016-jıldan baslap UNICEF shólkeminiń xızmetiniń tiykarǵı baǵdarı nege qaratıldı?

- 1) bilim alıw imkanıyatı sheklengen balalardı qollap-quwatlawǵa qaratıldı;
- 2) qay jerde jasawına qaramastan, barlıq balalardıń huqıqların qorǵawǵa qaratıldı.
- 3) ata-analar hám perzentlerge úmit hám quwanış baǵıshlaw, balalarǵa baǵıshlangan qayırqomlıq ilajların ótkeriwge qaratıldı.
- 4) urıs hám asharshılıq baqlanıp atırǵan ayaqlarda jasap atırǵan balalarǵa nan hám sút jetkerip beriwge qaratıldı.

Juwap: _____

9. (B-4 ball) Mine usı _____ bar bolǵanı sebepli pútkil dúnya júzi ushın áhmiyetli bolǵan tınıshlıq hám qáwipsizlikke tiyisli máseleler usı bes mámlekettiń ulıwma kelisimimiz sheshilmey qaladı. Sızıqsha astında jasırınǵan sózdi tabıń.

- 1) veto huqıqı

- 2) qáwipsizlik huqıqı
- 3) qorǵanıw huqıqı
- 4) qatnaspaw huqıqı

Juwap: _____

10. (B -4 ball) Ózbekstan Respublikası aymaqlıq qáwipsizlik hám ekonomikalıq birge islesiw jolında 2001-jıldan baslap qaysı shólkemniń teń huqıqlı aǵzası?

- 1) Evropa qáwipsizlik hám birge islesiw shólkemi
- 2) Gárezsiz Mámleketlerdiń Doslıq Awqamı shólkemi
- 3) Shanxay birge islesiw shólkemi
- 4) Oraylıq Aziya awqamı

Juwap: _____

10-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Eki mámleket suw resurslarınan birgelikte paydalanıw boyınsha kelisimge qol qoydı. Kelisimge muwapıq, suwdan paydalanıw normaları qatań belgilengen edi. Biraq táreplerden biri kelisim shártlerine qayshı túrde suwdan bir tárepleme kóbirek paydalana basladı hám bul basqa mámleket ekonomikasına zıyan keltirdi. Bul jaǵdayda qaysı xalıqaralıq huqıqıy principi buzılǵan? (2 juwaptı tańlań)

- 1) mámleketlerdiń aymaqlıq qol qatılmaslıǵı principi
- 2) mámleketler ortasında birge islesiw principi
- 3) xalıqaralıq shártnamalarga sadıqlıq principi
- 4) kúsh penen qáwip salmaw principi

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Eki qońsı mámleket ortasında júzege kelgen qurallı tartıs aymaqlıq hám xalıqaralıq tınıshlıqqa úlken qáwip tuwdırdı. Kelispewshiliktiń basqa mámleketler qáwipsizligine de unamsız tásiri sebepli Birlesken Milletler Shólkemi kelispewshilikti saplastırıw hám tınıshlıqtı tiklew boyınsha ilajlar kóre basladı. Birlesken Milletler Shólkeminiń qaysı uyımları usı wazıypanı ámelge asıratuǵının anıqlań. (2 juwaptı tańlań)

- 1) Qáwipsizlik Kenesi
- 2) Ekonomikalıq hám sociallıq keńes
- 3) Qáwenderlik Keńesi
- 4) Xalıqaralıq sud

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Bir mámleket xalıqaralıq ekologiyalıq konvenciyaǵa qosılǵan bolsa da, onda belgilengen minnetlemelerdi izbe-iz orınlamay atır. Nátiyjede qorshaǵan ortalıqqa jetkerilip atırǵan zıyan transshegaralıq tús aldı hám basqa da mámleketlerdiń máplerine de tásir kórsetti. Sol sebepli Birlesken Milletler Shólkemi usı mámleketke xalıqaralıq huqıqıy tásir mexanizmlerin iske salıw máselesin kórip shıqtı. Usı jaǵdayda BMSH tárepinen qollanıwı múmkin bolǵan ilajlardı anıqlań. (2 juwaptı tańlań)

- 1) mámleket penen rásmiy sóylesiwler alıp barıw hám minnetlemelerdi orınlawǵa shaqırıwshı rezolyuciyalar qabıl etiw
- 2) Qáwipsizlik Keńesi qararı tiykarında ekonomikalıq yaki siyasiy sheklewler (sankciyalar) engiziw
- 3) BMSH organları tárepinen usı mámlekettiń ishki ekologiyalıq nızamshılıǵın tuwrıdan-tuwrı ózgeritiw
- 4) ekologiyalıq minnetlemeler buzılǵanlıǵı sebepli usı mámleket puqaralarınıń tiykarǵı huqıq hám erkinliklerin xalıqaralıq dárejede waqtınsha sheklew

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Eki mámleket ortasında sawda-ekonomikalıq birge islesiw haqqında xalıqaralıq shártname dúzilgen. Shártname kúshke kirgenine qaramastan, táreplerden biri onda názerde tutılǵan minnetlemelerdi orınlamadı. Nátiyjede tárepler arasında kelispewshilik júzege keldi hám kelispewshilikti xalıqaralıq huqıq sheńberinde sheshiw máselesi payda boldı. Bul kelispewshilikti sheshiw ushın qanday huqıqıy mexanizmler qollanıwı múmkin? (2 juwaptı tańlań)

- 1) tárepler arasında diplomatiyalıq sóylesiwler hám másláhátlesiwler ótkeriw
- 2) tárepler ortasında kelisimge erisiw ushın májbúriy mediaciya mexanizminen paydalanıw
- 3) kelispewshilik táreplerinen biriniń milliy sud organları arqalı máseleni kórip shıǵıw
- 4) mámleketler ortasındaǵı kelisim tiykarında xalıqaralıq arbitraj mexanizminen paydalanıw

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) A. mámleket qońsı mámleketke tikkeley áskeriy hújim shólkemlestirdi. Bul háreket regionallıq turaqlılıqqa úlken qáwip tuwdırdı hám basqa mámleketlerdiń qáwipsizligine unamsız tásir kórsetti. Sol sebepli Birlesken Milletler Shólkemi sheńberinde xalıqaralıq jámiyetshilik birgelikte ilajlar kóriwge qarar etti. Nátiyjede A. mámleketine ekonomikalıq hám siyasiy sankciyalar

engizildi hám ol xalıqaralıq jámiyetshilik tárepinen jekkelenip qoyıldı. Usı jaǵdayda A. mámleketine sankciyalar qaysı xalıqaralıq huqıqıy principi ler tiykarında qollanıldı? (2 juwaptı tańlań)

- 1) xalıqaralıq shártnamalardıń májbúriyligi principi
- 2) kúsh isletpew principi
- 3) diplomatiyalıq qol qatılmaslıq
- 4) jámaátlik qáwipsizlik qaǵıydası

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Dúnyadaǵı kámbaǵallıq hám azıq-awqat qáwipsizligi máseleleri boyınsha BMSH májilisi bolıp ótpekte. Sammitte túrli mámleketlerdiń delegatları ekonomikalıq hám sociallıq rawajlanıw, azıq-awqat támiynatı hám sociallıq járdem baǵdarlamaları boyınsha usınıslar aladı. Bul jaǵdayda BMShtıń qaysı uyımları belsene qatnaspaqta? (2 juwaptı tańlań)

- 1) Ekonomikalıq hám sociallıq keńes - global ekonomikalıq hám sociallıq máselelerdi dodalaydı
- 2) Qáwipsizlik Kenesi - tınıshlıqtı saqlaw boyınsha usınıslar beredi
- 3) Bas Assambleya - barlıq aǵza mámleketler wákilleri jıynalıp, usınıslar islep shıǵadı
- 4) Xalıqaralıq Sud - tek ekonomikalıq kelispewshiliklerdi sheshedi
- 5) BMSH Bas xatkeri - xalıqaralıq máselelerdi monitoring etedi hám usınıslar beredi

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Dúnyada insan huqıqları buzılıw jaǵdayları artıp barmaqta. BMSH uyımları usı jaǵdaylardı baqlaydı, esabat tayarlaydı hám usınıslar beredi, sonday-aq, tınıshlıq hám qáwipsizlikti saqlawǵa da itibar qaratadı. Bul jaǵdayda BMSHnıń qaysı uyımları belsene qatnaspaqta? (2 juwaptı tańlań)

- 1) Qáwenderlik keńesi - mashqalalardı monitoring etedi hám usınıslar beredi;
- 2) İnsan huqıqları boyınsha keńes - huqıqlardı monitoring etedi hám usınıslar beredi
- 3) Bas Assambleya - tek ǵana finanslıq qadaǵalaydı
- 4) Xalıqaralıq Sud - ekologiyalıq máselelerdi sheshedi
- 5) Qáwipsizlik Kenesi - global tınıshlıq hám qáwipsizlikti támiyinleydi

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) A. mámleket xalıqaralıq ekologiyalıq shólkem menen atmosfera hám suw resursların qorǵaw boyınsha xalıqaralıq shártnamaǵa qol qoydı. Bul shártnama boyınsha, mámleket óz sanaat kárxanalarında zıyanlı shıǵındıardı azaytıwı hám shıǵındıardı arnawlı qadaǵalaw sisteması arqalı qayta islewi kerek edi.

Biraq, mámleket sanaat óndirisin kemeytpewge qarar etti hám shıǵındılar muǵdarı kóbeydi. Sol sebepli xalıqaralıq ekologiyalıq shólkem mámleketke járiyma hám basqa da sankciyalar qollanıw máselesin kórip shıqtı. Bul jaǵdayda qaysı xalıqaralıq huqıqıy principler buzılǵan? (2 juwaptı tańlań)

- 1) mámleketlerdiń ishki islerine aralaspaw principı
- 2) qorshaǵan ortalıqtı qorǵaw principı
- 3) xalıqaralıq shártnamaların májbúriyiligi principı
- 4) hárbir mámlekettiń ekonomikalıq gárezsizligi principı
- 5) Xalıqaralıq insan huqıqların qorǵaw principı

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Bir mámleket basqa mámleket penen xalıqaralıq sawda shártnamasına qol qoydı. Usı shártnama sheńberinde mámleket bir neshe bajı hám tariflerdi ózgertpewge hám sawda minnetlemelerin orınlawǵa kelisim berdi. Bul jaǵdayda xalıqaralıq shártnamalar ishki huqıqtaǵı shártnamalardan qaysı tárepleri menen pariqlanadı? (2 juwaptı tańlań)

- 1) dúziw procesiniń salıstırmalı ańsat hám ápiwayı bolǵanlıǵı
- 2) ishki huqıq penen tártipke salınǵanlıǵı
- 3) dúziw procesi salıstırmalı quramalı hám uzaq dawam etkenligi
- 4) shártler orınlanbaǵanda fizikalıq hám yuridikalıq shaxslardıń juwapkershiligi
- 5) shártler orınlanbaǵanda mámleketlerdiń juwapkershiligi

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Xalıqaralıq sammitte jańa mámleketti BMSHQa aǵza etiw máselesi kórip shıǵıldı. Delegatlar bul aymaqtıń erkin qarar qabil ete alıwı, óz aymaǵın basqarıw wákilligine iye ekenligi hám xalıqaralıq tán alınıwın dodaladı. Usı jaǵdayda suveren mámlekettiń qaysı belgileri kózge taslanbaqta? (2 juwaptı tańlań)

- 1) gárezsiz ishki hám sırtqı siyasat júrgiziw wákilligine iye bolıw
- 2) nızamshılıq hám atqarıwshı organlarınıń bar ekenligi
- 3) xalıqaralıq tán alınbaw, basqa mámleketler menen baylanıssız bolıw
- 4) jergilikli aymaqtıń bar ekenligi hám shegaralanǵan aymaqqa iyelik etiw
- 5) nızamar tek Xalıqaralıq sud tárepinen belgileniwi

Juwap:									
Ball:									

11-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Miynet huqıqı menen baylanıslı **durıs** berilgen maǵlıwmatlardı anıqlań:

- 1) miynet sharayatların támiyinlew degende jumıs beriwshi hám xızmetkerler ushın qáwipsiz hám qolaylı miynet sharayatların jaratıp beriwge baylanıslı qatnasıqlar túsiniledi
- 2) tiykarǵı nızamda Miynet ministrliǵı puqaralardıń bántligin támiyinlew, olardı jumıssızlıqtan qorǵaw, sonday-aq, kámbaǵallıqtı qısqartıw ilajların kóriwi belgilengen
- 3) xızmetkerdiń huqıqıy jaǵdayı jamanlasıwına jol qoymaw miynetke baylanıslı huqıqıy qatnasıqlardıń tiykarǵı principińinen biri esaplanadı
- 4) eger shaxs jumıssız qalsa, mámleket oǵan turaqlı materiallıq járdem kórsetedi

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Miynet huqıqına baylanıslı **nadurıs** berilgen maǵlıwmatlardı anıqlań:

- 1) mámleket jumıssız shaxslarǵa bir qansha kepilliklerdi belgileydi
- 2) mámleket miynetke haqı tólewdiń eń kem muǵdarın belgileydi, jumıs beriwshiler óz xızmetkerlerine usı summadan kem miynet haqı beriwı múmkin
- 3) jumıssızlıq napaqasınıń muǵdarı hár túrli bolıwı múmkin
- 4) kásiplik kónlikpeler orayı puqaralardı belgilengen tólem tiykarında kásip-ónerge oqıtıw hám jumısqa jaylasıwda járdemlesiwge kómelesedi

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Qanday jaǵdaylarda miynet shártnaması haqıyqıy emes dep tabılıwın anıqlań:

- 1) xızmetkerdiń awhalın nızamshılıqqa salıstırǵanda jamanlastırsa
- 2) keminde eki nusqada dúzilgen bolsa
- 3) xızmetkerdi waqınsha basqa jumısqa ótkeriw belgilengen bolsa
- 4) májbúriy miynet belgilense

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Kárxanada miynet etip atırǵan 15 - 16 jasar xizmetkerge tiyisli miynet nızamshılıǵındaǵı durıs maǵlıwmatlardı anıqlań:

- 1) jumısqa jaylasqanda muǵallimi usınısnama beriwi talap etiledi
- 2) jumıs waqtı háptesine 36 saattan aspawı kerek
- 3) arbasha hám vagonetka járdeminde júk tasıwǵa ruqsat etilmeydi
- 4) jumıs waqtı háptesine 24 saattan aspawı kerek
- 5) jumıs waqtı háptesine 40 saattan aspawı kerek

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) Hár jıl miynet dem alısın beriwi menen baylanıslı durıs maǵlıwmatlardı anıqlań:

- 1) nızamshılıqqa muwapıq qolaysız tábiyiy-klimat sharayatlarında jumıs atqarıp atırǵan xizmetkerlerge hár jılǵı tiykarǵı uzayttırılǵan dem alıs beriledi
- 2) xizmetkerge ol bir shólkemde yaki tarmaqta islegen hár bes jıl ushın dawamlılıǵı eki kalendar kún bolǵan hár jıllıq qosımsha dem alıs beriledi
- 3) barlıq xizmetkerler, sonıń ishinde, orınbasarlıq tiykarında isleytuǵın xizmetkerler hár jılǵı miynet dem alısına shıǵıw huqıqına iye
- 4) hár jılǵı miynet dem alıs hár jılǵı tiykarǵı, eń kem yamasa hár jılǵı tiykarǵı uzayttırılǵan túrlerine bólinedi

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Tómendegilerden jumıs orınlarına qoyılatuǵın talaplardı anıqlań:

- 1) jumıs ornı estetikalıq jaqtan xizmetkerdiń talǵamına say bezetilgen bolıwı shárt
- 2) xizmetkerdiń imarattan shıǵıwı ushın avariya jolları hám shıǵıw orınları belgilengen bolıwı kerek
- 3) jumıs ornınıń funkcional maqsetine hám miynet qáwipsizligi hám miynetti qorgaw talaplarına sáykes bolıwı kerek
- 4) jumıs ornında xizmetker tárepinen jeke buyımlardı saqlaw ushın óz aldına shkaf bolıwı kerek

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Tómendegilerden jumıs beriwishiniń nızamı huqıqları hám nızamsız talapların anıqlań:

- 1) qáwipsiz miynet sharayatların jaratıw
- 2) xizmetkerden onıń jeke ómirine baylanıslı maǵlıwmatlardı talap etiw
- 3) xizmetkerge jumıs sharayatları haqqında tolıq maǵlıwmat beriwi

4) xizmetkerlerdiń miynet iskerligin qadaǵalaw

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Miynet huqıqına baylanıshı **durıs** berilgen maǵlıwmatlardı anıqlań:

- 1) hár jılǵı miynet dem alısı waqtı ushın haq tólewde ekshembi kúni de esapqa alınadı
- 2) miynet haqı tolıq bolmaǵan dem alıstıń dawamlılıǵı haqqındaǵı másele táreplerdiń kelisimine muwapıq sheshiledi
- 3) xizmetker hám jumıs beriwshi ortasındaǵı kelisimge muwapıq jıllıq miynet dem alısı bólimlerge bóliniwi múmkin. Bunda usı dem alıstıń keminde bir bólegi on tórt kalendar kúnnen kem bolmawı kerek
- 4) hámiledar hayallar hám jas óspirimlerdi zárúrlık jaǵdayında hár jıllıq miynet dem alısınan shaqirip alıw múmkin.

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Ózbekstan Respublikasında miynetke haqı tólewdiń eki tiykarǵı formasın tabıń.

- 1) máwsimlik - miynet haqı jıldıń belgili máwsimlerinde orınlangan jumıs kólemine qarap belgileniwi
- 2) turaqlı - xizmetkerge lawazımına biriktirilgen aylıq tarif stavkası tiykarında turaqlı ráwishte miynet haqı tóleniwi
- 3) waqıtbay - xizmetkerdiń orınlangan jumıs muǵdarına qarap haqı tóleniwi
- 4) isbay - xizmetkerge miynet haqı islegen waqtı (saat, kún, ay) ushın tóleniwi

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Tómendegilerden mámleketlik miynet inspektorınıń wazıypaların anıqlań:

- 1) xizmetkerlerdiń huqıqları hám qáwipsizligi támiyinlenip atırǵanın tekseriw
- 2) kárxana xizmetkerleri menen miynet shártnamasın dúziw
- 3) jumıs beriwshilerdiń miynet haqqındaǵı nızamshılıqqa ámel etiwın qadaǵalaw
- 4) xizmetkerlerge qolaylı miynet sharayatın jaratıp beriw

Juwap:									
Ball:									

12-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) "Zarafshon tekstil" kárxanasında tigiwshi lawazımında islewshi D. isimli xizmetkerge jumıs beriwshi buyırtpalar kóbeygenligin tiykar etip, onıń razılıǵısız dem alıs kúni 6 saat islew minnetlemesin júkledi. Qosımsha jumıs ushın ayrıqsha haqı tólenbeytuǵını ayıldı. D. bul jaǵdayǵa qarsılıq bildirdi.

Jaǵdaydı huqıqıy jaqtan analizlep, durıs juwmaqlardı anıqlań.

- 1) xizmetkerdi dem alıs kúni jumısqa tartıw tek onıń razılıǵı menen yaki nızamda belgilengen ayrıqsha jaǵdaylarda ǵana múmkin
- 2) jumıs beriwshi islep shıǵarıw zárúrligi sebepli xizmetkerdi qálegen waqıtta razılıǵısız jumısqa tartıwı múmkin
- 3) dem alıs kúni deǵı jumıs ushın keminde bir yarım ese haqı yamasa qosımsha dem alıs kúni beriliwi shárt
- 4) qosımsha jumıs ushın haqı tólenbewi miynet nızamshılıǵına qarsı
- 5) xizmetkerdiń qarsılıǵı miynet intizamın buzıw esaplanadı

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) "Baraka Plast" óndirislik kárxanasında operator lawazımında islewshi K. isimli xizmetkerge jumıs beriwshi islep shıǵarıw rejesin orınlaw bánesinde keshki smenada qosımsha islewdi, biraq qosımsha haqı tólenbewin málim etti. K. miynet shártnamasında jumıs waqtı anıq belgilengenin aytıp, bul talapqa kelisim bermedi. Jaǵdaydı huqıqıy jaqtan analizlep, K. menen dúzilgen miynet shártnamasında nızamı esaplanatuǵın bántlerdi anıqlań.

- 1) miynet shártnamasında K.niń miynet xızmetin ámelge asıratuǵın jeri (kárxana hám bólim) kórsetilgen
- 2) miynet shártnamasında jumıs beriwshige K. ni qálegen waqıtta hám haqı tólenbegen qosımsha jumısqa tartıw huqıqı berilgen
- 3) miynet shártnamasında K. niń jumıs waqtı hámde dem alıw waqtı anıq belgilengen
- 4) miynet shártnamasında K.niń shembilik hám ayırım waqıtları májbúriy jaqtan abadanlastırıwǵa qatnasıwı kórsetilgen
- 5) miynet shártnamasında K. niń kárxana mápleri jolında waqtınsha basqa jumıslardı orınlaw múmkinligi, bul jumıslar lawazımına jaqın bolsa, ayrıqsha haqı tólenbewi belgilengen

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Z. isimli shaxs miynet shártnaması tiykarında "Yangi hayot" firmasında injener lawazımında miynet jolın baslaydı. Aradan bir neshe ay ótip, jumıs beriwshi miynet haqını aldınnan eskertiwsiz azayttı. Z. bunı nızamsız dep esaplap, miynet shártnamasına muwapıq tólem talap etti.

Z. menen dúzilgen miynet shártnamasınıń qaysı bántleri nadurıs ekenligin anıqlań.

- 1) miynet shártnamasında Z.niń belgili bir kásip, qánigelik boyınsha islewi belgilengen
- 2) miynet shártnamasında jumıs beriwshi qálegen waqıtta Z.diń is haqısın ózgertiwi múmkinligi belgilengen.
- 3) miynet shártnamasında Z.niń jumısqa kiriw sánesi kórsetilgen.
- 4) miynet shártnamasında Z.niń miynetine haqı tólew shártleri belgilengen.
- 5) miynet shártnamasında jumıs beriwshiniń kórsetpesi menen Z.niń biypul islep beriw minnetlemesi kórsetilgen.

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) I. atlı hámiledar hayal "Nurlı keleshek" óndirislik kárxanasında miynet iskerligin alıp baradı. Jumıs beriwshi islep shıǵarıw rejesin orınlaw zárúrligin tiykar etip, onı túngi smenada islewge tartpaqshı boldı. I. bolsa miynet nızamshılıǵında hámiledar hayallar ushın ayrıqsha kepillikler bar ekenligin aytıp, bul talapqa qarsılıq bildirdi.

Jaǵdayǵa huqıqıy baha berip, hámiledar hayallarǵa miynet nızamshılıǵında belgilengen nızamı kepilliklerdi anıqlań

- 1) hámiledar hayallardı túngi jumıslarǵa hám artıqsha jumıslarǵa tartıw qadaǵan etiledi
- 2) jumıs beriwshi óndiris zárúrligi bar bolsa, hámiledar hayaldı onıń jazba razılıǵı menen túngi smenaǵa tartıwı múmkin
- 3) hámiledar hayal medicinalıq juwmaqqa tiykarlanıp jeńilirek jumısqa ótkeriliwi hám bunda ortasha miynet haqı saqlanıp qalıwı kepillenedi
- 4) hámiledar hayal is beriwshiniń baslaması menen hár qanday jaǵdayda da jumıstan bosatılıwı múmkin emes
- 5) hámiledar hayal kárxana mápleri jolında waqıtsha basqa qosımsha jumıslardı orınlawı múmkin, eger bul jumıslar densawlıqqa zıyan jetkizbese

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) 16 jasar K. isimli xizmetker "Shirin dán" kárxanasına jumısqa qabıl etildi. Jumıs beriwshi islep shıǵarıw rejesin waqtında orınlaw ushın barlıq xızmetkerlerine qosımsha jumıs júklemesin belgiledi. Bul dizimde erjetpegen K. da bar edi. Ol bunnan narazı boldı.

Jaǵdayǵa huqıqıy baha berip, erjetpegen xızmetkerlerge miynet nızamshılıǵında belgilengen kepilliklerdi anıqlań:

- 1) erjetpegen xızmetker jumıs beriwshiniń baslaması menen hár qanday jaǵdayda da jumıstan bosatılıwı múmkin emes
- 2) jumıs beriwshi óndiris zárúrligi bolsa, erjetpegen xızmetkerdi onıń jazba razılıǵı menen túngi smenaǵa tartıwı múmkin
- 3) erjetpegen xızmetkerge jeńillew jumıs beriw hám miynet haqı muǵdarın saqlap qalıw kepilliklenedi
- 4) erjetpegen xızmetkerlerdi túngi smenaǵa hám artıqsha jumısqa tartıw qadaǵan etiledi
- 5) erjetpegen xızmetker kárxana mápleri jolında waqtınsha basqa jumıslardı orınlawı múmkin, eger bul jumıslar densawlıǵına zıyan jetkizbese, ayrıqsha haqı tólenbewi múmkin

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) "Norma Law" kárxanasına 16 jasar D. isimli shaxs jumısqa qabıl etildi. Jumıs beriwshi miynet shártnamasın dúziwden aldın, D.nıń jasaw ornınan maǵlıwmatnama hám basqa da hújjetlerdi talap etti. Jaǵdayǵa huqıqıy baha berip, jas óspirim xızmetkerlerden miynet shártnamasın dúziwde nızamı talap etiletuǵın hújjetlerdi anıqlań:

- 1) my.gov.uz portalı arqalı erjetpegen xızmetkerdiń jasaw ornınan maǵlıwmatnama
- 2) erjetpegen xızmetkerdiń densawlıǵı jaǵdayı haqqında medicinalıq maǵlıwmatnama
- 3) erjetpegen xızmetkerge oqıw ornındaǵı muǵallimleri tárepinen usınısnama
- 4) erjetpegen xızmetkerdiń shańaraq sharayatı haqqında maǵlıwmatnama
- 5) erjetpegen xızmetkerdiń jumısqa qabıl etiliwine ata-anasınan yaki qáwenderlerinen biriniń jazba razılıǵı

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) "HuquqLine" kompaniyası jumıs beriwshisi kárxanaǵa xızmetkerlerdi tańlaw tiykarında jumısqa qabıl etti. Tańlawdan ótken barlıq xızmetkerlerge úsh aylıq sınaq múddeti belgilendi. Jumıs beriwshiniń bul háreketinen ayırım xızmetkerler narazı boldı. Miynet nızamshılıǵına muwapıq sınaq múddeti kimlerge qollanılmaytuǵının anıqlań.

- 1) orta arnawlı maǵlıwmatqa iye bolǵan shaxslar
- 2) hámiledarlarǵa hám úsh jasqa tolmaǵan balası bar hayallarǵa
- 3) ózi menen bir jıl múddetke miynet shártnaması dúziletuǵın xızmetkerler
- 4) eliw bes jasqa tolǵan hayallar hám alpıs jasqa tolǵan er adamlar

5) joqarı mamanlıqqa iye bolğan xızmetkerler

6) on segiz jasqa tolmağan shaxslar

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Tigiwshilik kárxanası jumıs beriwshisi islep shıǵarıw qáwipsizligin támiyinlew maqsetinde ayırım xızmetkerlerden májbúriy medicinalıq tekseriwden ótiwdi talap etti. Buǵan juwap retinde bir topar xızmetkerler bul talap miynet nızamshılıǵına qayshı ekenin aytıp, kásiplik awqamına shaǵım etti. Jumıs beriwshi qaysı kategoriyadaǵı xızmetkerlerden májbúriy medicinalıq tekseriwden ótiwdi talap etiwge haqılı?

- 1) kárxanada islep atırǵan tek hayal-qızlar
- 2) kúndizgi jumısları menen bánt bolǵan xızmetkerler
- 3) ulıwma belgilengen pensiya jasına jetken shaxslar
- 4) tez-tez kesellik qaǵazın ashatuǵın xızmetkerler
- 5) on segiz jasqa tolmağan shaxslar

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) 1-oktyabr muǵallimler hám ustazlar kúnde xalıqqa xızmet kórsetiw maqsetinde ayırım avtobus aydawshıları jumısqa tartıldı. Buxgalteriya támiynatı olardıń miynetine hesh qanday qosımsha qospastan haqı jazdı. Ayırım xızmetkerler bul naduris ekenligin aytıp, kásiplik awqamına shaǵım etti.

Miynet nızamshılıǵına muwapıq qanday jaǵdaylarda miynet haqı eki ese muǵdarında tólenetuǵının anıqlań.

- 1) kesellik dáwirindegi jumıslar
- 2) túngi jumıslar
- 3) miynet sharayatları qolaysız bolǵan jumıslar
- 4) dem alıs dáwirindegi jumıslar
- 5) xızmetkerdiń tuwılǵan kúndeги jumıslar
- 6) islenbeytuǵın bayram kúnleri

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) "Nihol" kárxanası bos jumıs orınlarına jańa xızmetkerlerdi jumısqa aldı. Jumıs beriwshi olarǵa qolaylı miynet sharayatın jaratıp berdi. Usı kárxanada islep atırǵan ayırım xızmetkerler miynet qábiletin tiklew ushın ortasha miynet haqı saqlanǵan halda jıllıq dem alıs aldı. Usı jaǵdayda qanday miynetke tiyisli huqıqıy qatnasıqlar ámelge asırılǵan?

- 1) jumısqa qabıl etiw hám miynet shártnamasın dúziw
- 2) miynetke tiyisli kelispewshilikler
- 3) xizmetkerdiń qánigeligin arttırıw
- 4) sınaw múddetin belgilew
- 5) hár jılǵı miynet dem alısı

Juwap:									
Ball:									

13-sorawlar bazası

1. (B-4 ball) Tómenдеgi táriyp qaysı túsinikke tiyisli?

"-- bul mámleketlik organlar hám puqaralar yaki shólkemler ortasında júzege keletuǵın qatnasıqlar bolıp, olar hákimshilik huqıq normaları tiykarında tártipke salınadı."

- 1) Konstituciyalıq-huqıqıy qatnasıqlar
- 2) hákimshilik-huqıqıy qatnasıqlar
- 3) puqaralıq-huqıqıy qatnasıqlar
- 4) mámleketlik basqarıw principi

Juwap:_____

2. (B-4 ball) Tómenдеgilerden qaysı biri hákimshilik huqıq penen tártipke salınatuǵın qatnasıqlarğa kirmeydi?

- 1) avtomashinanı mámleketlik dizimnen ótkeriw
- 2) isbilermenlikti mámleketlik dizimnen ótkeriw
- 3) miyrastı bólistiriw boyınsha puqaralar ortasındaǵı kelisim
- 4) shaxslardıń mámleketlik organlarǵa múrájatı

Juwap:_____

3. (B-4 ball) Birden bir interaktiv mámleketlik xizmetler portalın (my.gov.uz) jaratıwdan gózlengen tiykarǵı maqsetti anıqlań:

- 1) mámleketlik organlarda ishki hújjet aylanısın tezlestiriw
- 2) mámleketlik xızmetlerdi tek jeke múrájat arqalı alıwdı xoshametlew
- 3) mámleketlik organlarda xizmetkerler sanın kemeytiw
- 4) mámleketlik xızmetlerden tez hám qolaylı paydalanıwı

Juwap:_____

4. (B-4 ball) Huqıq-tártıptı saqlaw, huqıqbuzarlıqlardı anıqlaw, saplastırırw, huqıqbuzarlıqlardı saplastırırw sebeplerin hám sharayatların úyreniwge qaratılğan ilajlar sisteması ne dep ataladı?

- 1) huqıqbuzarlıqlar profilaktikası
- 2) kriminalıstika ekspertizası
- 3) huqıqıy tárbiya
- 4) huqıqıy shara

Juwap:_____

5. (B-4 ball) Huqıqbuzarlıqlar profilaktikasın tikkeley ámelge asırırwshı organlar hám mákemelerdiń tiykarǵı wazıypasın anıqlań:

- 1) puqaralardıń sociallıq turmıstaǵı iskerligin xoshametlew
- 2) shaxslardıń huqıqları, erkinlikleri hám nızamı mápleri qorǵalıwın támiyinlew
- 3) huqıqbuzarlıqlardı islegen shaxslarǵa nızamda belgilengen jaza sharaların qollaw
- 4) jámiyettegi jámiyetlik-siyasiy hám ekonomikalıq xızmetti baqlaw

Juwap:_____

6. (B-4 ball) On altı jastan on segiz jasqa shekem bolǵan shaxslardıń óz betinshe miynet haqısı bolmaǵanda járiymanı kim tóleydi?

- 1) mámleket
- 2) ata-anası yaki olardıń ornın basırwshı shaxslar
- 3) bilim alıp atırǵan mákemesi
- 4) máhálle qorı
- 5) qáwenderler

Juwap:_____

7. (B-4 ball) Tómendegi jazalardan qaysı biri hákimshilik jaza túrine kirmeydi?

- 1) konfiskaciya etiw
- 2) haqı tólenetuǵın jámiyetlik jumıslarǵa májbúriy tartırw
- 3) haqı tólew shárti menen alıp qoyırw
- 4) miynetke dúzetiw jumısları

Juwap:_____

8. (B-4 ball) Tómendegilerden qaysı biri hákimshilik jazanıń maqseti quramına kirmeydi?

- 1) shaxstı nızamarǵa ámel etiw hám olardı húrmet etiw ruwxında tárbiyalaw
- 2) huqıqbuzarǵa qatań jazalardı qollanıw arqalı jazalaw
- 3) jańa huqıqbuzarlıq islewdiń aldın alıw
- 4) nızam ústinligin támiyinlew

Juwap:_____

9. (B-4 ball) Tómendegilerden qaysı biri xalıqtıń densawlıgın saqlaw tarawındaǵı hákimshilik huqıqbuzarlıqlar túrine kirmeydi?

- 1) jeńil dene jaraqatın jetkiziw
- 2) jámiyetlik orınlarda temeki ónimlerin paydalanıw
- 3) saqlaw qadaǵan etilgen jabayı haywanlardı saqlaw
- 4) jaramlılıq múddeti ótken tutınıw ónimlerin satıw

Juwap: _____

10. (B-4 ball) Tómendegi huqıqbuzarlıqlardan qaysı birinde hákimshilik juwapkershilikke tartılmaydı?

- 1) jala
- 2) masqaralaw
- 3) jeńil dene jaraqatın jetkiziw
- 4) urlıq

Juwap: _____

14-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Tómendegi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Isbilermen oraylıq kóshege ruqsatsız reklama jaylastırdı. 2. Puqara mektep janında ruqsatsız sawda isledi. 3. Hámeldar tanısınan jumısqa jaylastırıw ushın pul aldı. 4. Aydawshı qızıl shıraқта toqtamastan ótip ketti. 5. Jańa mashina alǵan adam oraylıq kóshede tezlikti asırdı. 6. Avtomashina tezligin asırıp kiyatırǵan shaxs adamdı urıp jiberdi hám oǵan járdem bermesten waqıya ornınan qashıp ketti.

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Tómendegi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Oqıwshı klaslasınan ruchka sorap aldı da, qaytarıp beriwdi umıttı. 2. Tárbiyashı balalardı jámiyetlik orında qadaǵalawsız qaldırdı. 3. Puqara bazarda shawqım shıǵardı. 4. Student jámiyetlik transportta tártipsiz háreket etti. 5. Student sabaqqa keshigip keldi. 6. Aydawshı júkti júk mashinasına belgilengen salmaqтан artıq júk saldı.

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) Tómendegi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Aydawshı zıyanlı jaqtılandırıw úskenerinen paydalandı. 2. Puqara shártname shártlerin orınlamadı. 3. Puqara jámiyetlik transportta biytanıslarǵa turpayılıq etti hám

bilep turıp tartıs shıǵardı. 4. Kekseler ushın ajratılǵan orınlıqta jas puqara otırıp, olarǵa orın bermedi. 5. Puqara spirtli ishımlıktı jámiyetlik orında ishti. 6. Qurılısshı qala qurılısı normativlerin buzıp qurılıs jumısların alıp bardı.

Juwap:									
Ball:									

4. (Q-4 ball) Tómenдеgi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Aydawshı jol háreketi qaǵıydaların buzıp, piyadalar ótiw ornında toqtamadı. 2. Rayon hákimi jer ajratıp beriw maqsetinde puqaradan pul aldı. 3. Puqara azıq-awqat dúkanı aymaǵında tártipsizlikti payda etti. 4. 10-klass oqıwshısı jámiyetlik transporttan paydalanıw qaǵıydalarına ámel etpedi. 5. Student túngi waqıtta máhálle gúzarında bálent dawıs penen qosıq ayttı. 6. Puqara qońsısınıń úyine túnde basqınshılıq uyımlastırdı.

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) Tómenдеgi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Student avtobusta háreketleniw ushın bilip turıp bilet almadı. 2. Puqara ǵalabalıq ilajlarda belgilengen tártipti buzdı. 3. Puqara mámleketlik organ xızmetkeriniń nızamı talabın orınlamadı. 4. Oqıwshı abaysızlıq etip klaslasınıń dápterin jırtıp qoydı. 5. 11-klass oqıwshısı jámiyetlik orında mayda tártıpbuzarlıq isledi. 6. Xızmetker kásiplesiniń qımbat bahalı telefonın urladı.

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) Tómenдеgi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Ana qıs kúnleri nárestesin shıǵındıxanaǵa taslap ketti. Nátiyjede balanıń densawlıǵı awırlastı. 2. Aydawshı avtomobil basqarıp atırǵanda qol telefonınan paydalandı. 3. Más halda avtomobil basqarǵan shaxs eki insannıń ólimine sebepshi boldı. 4. Qurılısshı aymaqlıq hákimiyattan ruxsat almay, qurılıs jumısların basladı. 5. Ayırım shaxslar shıǵındılardı belgilengen jerge taslamadı. 6. Kóp qabatlı úyde jasawshı adam úydiń jertóle bóliminde jılan baqtı.

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) Tómenдеgi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Puqara belgilengen orında emes, avtobus jolında sawda etti. 2. Aydawshı piyadalar jolında toqtap turdı. 3. Ata perzentlerine aliment tólew maqsetinde bankten úlken muǵdarda kredit alıp, kreditti tólemey qashıp ketti. 4. Puqara turmıslıq shıǵındı belgilengen tártipte shıǵarıp taslamadı. 5. Tuwılǵan kúnin belgilep atırǵan puqara tünde qattı dawısta qosıq esitti. 6. Lawazımlı shaxs lawazım wákilliklerinen paydalanıp mámleket múlkin ózlestirdi.

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Tómen degi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Klient restoranda oficiant penen tartıstı. 2. Puqara jumısqa asıǵıp atırǵanlıǵı ushın mashina tezligin asırdı. 3. Ata perzentin bilim alıwına tosqınlıq etip mektepke jibermedi. 4. Dúkanda nızamsız túrde spirtli ishımlık satıldı. 5. Puqara jámiyetlik orınǵa shıǵındı tasladı. 6. Oqıwshı klaslasına hújim etip oǵan júdá awır dene jaraqatın jetkizdi.

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Tómen degi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Xızmetker jumısqa kesh qalıp keldi. 2. Karantin waqtında puqara kóshede nıqapsız háreketlendi. 3. Puqara qastan jámiyetlik tártipti buzdı. 4. Lawazımlı shaxs ashıqtan-ashıq talan-taraj etip, kárxana esap betindegi pullardı ózlestirdi. 5. Máhalle puqarası shawqım qaǵıydaların buzıp, qońsılardı tınıshsızlandırdı. 6. Shaxs hújjetlersiz mashınanı basqardı.

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Tómen degi háreketlerdi kórip shıǵıp, olardan qaysı biri **hákimshilik** huqıqbuzarlıq ekenligin anıqlań:

1. Puqara jeke avtomobilin basqarıp atırǵanda qan basımı kóterildi. 2. Student universitet ishki tártibine ámel etpesten júdá ashıq kiyim kiydi. 3. Puqara qadaǵan etilgen jerde balıq awladı. 4. Jumısshılar jeke kárxanada miynet shártnamasın dúzbesten isledi. 5. Aydawshı avtomobiliniń mámleketlik nomerin alıp taslap háreketlendi. 6. Puqara qońsısı menen jánjellesip qalıp, onı sókti.

Juwap:									
Ball:									

15-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Tómenдеgi klassifikaciyalardan jınayat hám hákimshilik huqıqbuzarlıqqa tiyislin anıqlap, sáykeslestiriń.

A) Jınayat;

B) Hákimshilik huqıqbuzarlıq.

Bunda jazalar salıstırmalı awır formada boladı, jaza tiykarınan sud tárepinen belgilenedi.

2. Oqıwǵa kesh qalıw yaqi jumısqa keshigip keliw sıyaqlı huqıqbuzarlıqlar júz beredi.

3. Jaza tek sud tárepinen emes, al ishki isler uyımları yaqi basqa wákillikli organlar tárepinen beriledi.

4. Tiykarınan shártname shártlerin orınlamaw, shaxslarǵa materiallıq hám ruwxıy zıyan jetkeriw formasında ámelge asırıladı.

Juwap:

A	B
Ball:	

2. (Q-4 ball) Tómenде jınayat procesi principlerine tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı principlerge tiyisli ekenligine qarap ajratıń.

A) Ayıpsızlıq prezumpciyası;

B) Shaxstıń ar-namısı hám qádir-qımbatın

húrmet etiw.

1. Jınayat isin júrgiziw ushın juwapker barlıq mámleketlik uyımlar hám lawazımlı shaxslar jınayat procesinde qatnasıp atırǵan puqaralardıń huqıq hám erkinliklerin qorǵawı shárt.

2. Sorastırıwshı, tergewshi, prokuror hám sud jınayat júz bergenligin, onıń júz beriwinde kim ayıplı ekenligin, sonday-aq, ol menen baylanıslı barlıq jaǵdaylardı anıqlawı shárt.

3. Shaxstıń jınayat islewde ayıbı nızamda názerde tutılǵan tártipte dálillengeninshe hám nızamı kúshke kirgen sud húkimi menen anıqlanbaǵansha ayıpsız esaplanadı.

4. Hesh kim qıynawǵa, zorlıqqa, miyrimsiz yamasa insannıń ar-namısı hám qádir-qımbatın kemsitiwshi basqa túrdegi kúsh kórsetiwge duwshar etiliwi múmkin emes.

Juwap:

A	B
Ball:	

3. (Q-4 ball) Tómenде jınayıy jaza túrlerine tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jaza túrine tiyisli ekenligine qarap ajratıń.

A) Azatlıqtan ayırıw;

B) Ómirlik azatlıqtan ayırıw.

1. Ayriqsha jaza ilajı bolıp, sudlanıwshını arnawlı tártiptegi jazanı orınlaw koloniyasına jaylastırıw arqalı jámiyetten múddetsiz ajratıp qoyıw.
2. Sud tárepinen sudlanıwshını ol yaki bul sebep penen turaq jayın taslap ketiwdi pútkilley qadağan etiw.
3. Sudlanıwshını jámiyetten ajratıp jazanı orınlaw koloniyası yaki túrmege jaylastırıw.
4. Jigirma jıldan artıq, biraq jigirma bes jıldan kóp bolmağan múddetke belgilenedi hám tek juwapkershilikti awırlastıratuǵın jaǵdaylarda qastan adam ótiriw hám terrorism ushın tayınlanıwı múmkin.

Juwap:

A	B
Ball:	

4. (Q-4 ball) Tórende jınayiy jaza túrlerine tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jaza túrine tiyisli ekenligine qarap ajratın.

A) Miynetke dúzetiw jumısları; B) Májbúriy jámiyetlik jumıslar.

1. Sudlanıwshınıń haqı tólenbeytuǵın paydalı jámiyetlik jumıslardı orınlawǵa májbúriy ráwishte tartıw.
2. Bir aydan úsh jılǵa shekemgi múddetke tayınlanadı.
3. Bir júz alpıs saattan tórt júz jigirma saatqa shekemgi múddetke tayınlanadı.
4. Shaxs is haqınıń on procentinen otız procentine shekemgi muǵdarın mámleket dáramatı esabına uslap qalǵan halda onı miynetke májbúriy tartıw.

Juwap:

A	B
Ball:	

5. (Q-4 ball) Tórende jınayat túrlerine tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jınayat túrine tiyisli ekenligine qarap ajratın.

A) Tınıshlıq hám insaniyat qáwipsizligine qarsı jınayatlar;

B) Ózbekstan Respublikasına qarsı jınayatlar.

1. Diniy ekstremistik, separatistik, fundamentalistik yaki basqa qadağan etilgen shólkemler dúziw, olarǵa basshılıq etiw, olarda qatnasıw.
2. Mámleketlik organlardıń jumısı yamasa jámiyetlik-siyasiy jaǵdaydıń turaqlılıǵına yaki ekonomikasına zıyan jetkeriw maqsetinde adamlardı qırıp taslaw, olardıń densawlıǵına zıyan jetkeriw, múlkke zıyan jetkeriw yaki onı joq etiwge qaratılǵan háreketler.
3. Oq atar quraldıń, oq-dárilerdıń, oq atar qural tiykargı bólekleriniń, jarılıwshı zatlardıń, jarılıw qurallarınıń yamasa jarılıw qurılmalarınıń nızamsız aylanısı.

4. Bul xalıqqa qorqıtıw yamasa mámleket siyasatına tásir kórsetiw maqsetinde jarılıw, atıspa yamasa basqa zorlıq háreketlerin islew bolıp tabıladı.

Juwap:

A	B
Ball:	

6. (Q-4 ball) Tórende jınayatlarǵa tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jınayat túrine tiyisli ekenligine qarap ajıratıń.

A) Ózgelerdiń mülkin talan-taraj etiw menen baylanıslı bolmaǵan jınayatlar;

B) Ekonomika tiykarlarına qarsı jınayatlar.

1. Ózgeniń mülkin jasırın túrde talan-taraj etiw.
2. Aldaw yaki iseniminen paydalanıw jolı menen mülklik zıyan jetkiziwde ádewir muǵdarda zıyan jetkiziw.
3. Elektr, ıssılıq energiyası, gazden paydalanıw qaǵıydaların buzıw, esapqa alıw ásbaplarına, sonıń ishinde olardıń plombalarına qastan zıyan jetkeriw.
4. Etil spirti, alkohol ónimi hám temeki ónimlerin nızamǵa qayshı túrde aylanısqa kirgiziw yamasa islep shıǵarıw.

Juwap:

A	B
Ball:	

7. (Q-4 ball) Tórende jınayatlarǵa tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jınayat túrine tiyisli ekenligine qarap ajıratıń.

A) Basqarıw tártibine qarsı jınayatlar;

B) Ekonomika tiykarlarına qarsı jınayatlar.

1. Ózbekstan Respublikasınıń máplerine qarsı pitimler dúziw jınayadı ádette lawazımlı shaxslar tárepinen islenedi. Bul jınayat aqıbetinde mámleketlik hám jámiyetlik máplerge kóp muǵdarda zıyan jetkeriw.
2. Mülktiń jınayıy jol menen tabılǵanın bile tura, onı aldınnan wáde etpegen halda alıw yamasa ótkeriw.
3. Hákimiyattı yamasa lawazım wákilligin paydalanıw jınayatında mámleket yamasa jámiyet máplerine kóp muǵdarda jetkeriw. Bul jınayat mámleketlik organ, mámleket qatnasıwındaǵı shólkem yamasa puqaralardıń ózin-ózi basqarıw organı lawazımlı shaxsınıń óz lawazım wákilliklerinen qastan nızamsız paydalanıwında sawlelenedi.
4. Aldaw yaki iseniminen paydalanıw jolı menen ózgeniń mülkin yaki ózgeniń mülkine bolǵan huqıqtı qolǵa kirgiziw.

Juwap:

A	B
Ball:	

8. (Q-4 ball) Tómendegilerden jınayat huqıqı yamasa jınayat processual huqıqına tiyisli bolǵan juwaplardı anıqlań.

A) Jınayat huqıqı; B) Jınayat processual huqıqı.

1. Jınayat isiniń qanday tártipte kórip shıǵılıwı, tergew hám sud procesin belgilep beredi.
2. Bul mámleketlik basqarıw iskerliginde júzege keletuǵın qatnasıqlardı tártipke salıwshı huqıq tarawı esaplanadı;
3. Qanday qılmıslar jınayat ekenligin hám olarǵa qanday jaza beriliwi kerekligin belgileydi.
4. Bul jınayatlardıń kelip shıǵıw sebepleri, olardı islep atırǵan shaxslardıń ózgeshelikleri, jınayatshılıq dárejesiniń ósiwi yaki kemeyiwi sıyaqlı jaǵdaylardı úyrenedi.

Juwap:

A	B
Ball:	

9. (Q-4 ball) Tórende keltirilgen jınayatlardı toparına qarap ajıratıń.

A) Ómir yaki densawlıq ushın qáwipli jınayatlar;

B) Shańaraqqa, jaslarǵa hám ádep-ikramlılıqqa qarsı jınayatlar.

1. Qıynaw.
2. Erjetpegen shaxstı jámiyetke qarsı is-háreketlerge tartıw.
3. Abaysızlıq aqıbetinde denegе ortasha awır yamasa awır jaraqat jetkeriw.
4. Jınısıy yamasa AIV keselligi/AIJStı tarqatıw.
5. Hayaldı turmısqa shıǵıwǵa májbúrlew yamasa onıń turmısqa shıǵıwına tosqınlıq etiw.
6. Erjetpegenlerdiń miynetinen paydalanıwǵa jol qoymaw haqqındaǵı talaplardı buzıw.

Juwap:

A	B
Ball:	

10. (Q-4 ball) Tórende jınayıy jaza túrlerine tiyisli bir qatar qaǵıydalar keltirilgen. Bul qaǵıydalardı qaysı jaza túrine tiyisli ekenligine qarap ajıratın.

A) Xizmet boyınsha sheklew; B) Tártip bólimine jiberiw.

1. Áskeriy xizmetti kontrakt boyınsha ótep atırǵan áskeriy xizmetshini sud húkiminde kórsetilgen múddet dawamında belgili bir huqıq hám jenilliklerden ayırıw, pul támiynatınıń on procentinen otız procentine shekem bolǵan muǵdarın mámleket dáramatı esabına uslap qalıwdan ibarat.
2. Áskeriy xizmetshiniń is haqısınıń on procentinen otız procentine shekemgi muǵdarın mámleket dáramatı esabına uslap qalǵan halda onı miynetke májbúriy tartıw.
3. Sudlanıwshını haqı tólenbeytuǵın paydalı jámiyetlik jumıslardı orınlawǵa májbúriy ráwishte tartıw.
4. Múddetli áskeriy xizmetkerdi sud tárepinen belgilengen múddet dawamında ishki tártibi biraz qattı bolǵan arnawlı áskeriy bólimge jaylastırıw arqalı, belgili huqıq hám jenilliklerden ayırıw.

Juwap:

A	B
Ball:	

16-sorawlar bazası

1. (Q-4 ball) Túngi waqıtta puqara A. kóshede pıshaq penen dene jaraqatın jetkeriw jınayatı júz bergen orın janında uslangan. Jábirleniwshi tez járdem arqalı emlewxanaǵa alıp ketilgen. Gúwalardan biri puqara A.nı jınayatshıǵa uqsas shaxs sıpatında kórsetken. A.ǵa jeke tintiw ótkerilgende qaltasınan qan daqları bar bet oramal dálil sıpatında alınǵan. Sonday-aq, shaxsın tastıyıqlawshı hújjet soralganda úyinde ekenligin málim etken.

Jaǵdaydı talqılap, Ózbekstan Respublikası Jınayat-processual nızamshılıǵına muwapıq puqara A.nı uslap turıw qaysı tiykarlar boyınsha nızamlı esaplanıwın anıqlań.

- 1) shaxs jınayat ústinde yaki onı islegeninen keyin qolǵa tússe
- 2) jınayat gúwaları, sonıń ishinde jábirleniwshiler onı jınayat islegen shaxs sıpatında tuwrıdan-tuwrı kórsetse
- 3) ayıbın moynına alıp tergew organlarına óz qálewi menen kelse
- 4) onıń ózinde yamasa kiyiminde, qasında yamasa úyinde islengen jınayattıń anıq izleri tabılsa
- 5) shaxstı jınayat islewde gúman etiw ushın tiykar bolatuǵın maǵlıwmatlar bar bolıp, ol qashıp ketpekshi bolsa yaki turaqlı jasaw jeri bolmasa yaki shaxsi anıqlanbaǵan bolsa

Juwap:									
Ball:									

2. (Q-4 ball) Rayonlar aralıq puqaralıq sudı sudyası miyras isi boyınsha dawager paydasına sheship beriwdi wáde etti. Ol dawagerden 2 mın AQSh dolların alıp atırǵan waqıtta huqıq qorǵaw uyımları tárepinen uslandı. Pul dálil zat retinde alındı. Jaǵdaydı talqılap, Ózbekstan Respublikası Jınayat-processual nızamshılıǵına muwapıq sudyanı uslap turıw qaysı tiykarlar boyınsha nızamlı esaplanatuǵının anıqlań.

- 1) shaxs jınayat ústinde yaki onı islegeninen keyin qolǵa tússe
- 2) jınayat gúwaları, sonın ishinde jábirleniwshiler onı jınayat islegen shaxs sıpatında tuwrıdan-tuwrı kórsetse
- 3) ayıbın moynına alıp tergew organlarına óz qálewı menen kelse
- 4) onın ózinde yamasa kiyiminde, qasında yamasa úyinde islengen jınayattın anıq izleri tabılsa
- 5) shaxstı jınayat islewde gúman etiw ushın tiykar bolatuǵın maǵlıwmatlar bar bolıp, ol qashıp ketpekshi bolsa yaki turaqlı jasaw jeri bolmasa yaki shaxsı anıqlanbaǵan bolsa

Juwap:									
Ball:									

3. (Q-4 ball) 2025-jıl 12-mart kúni saat 18:45 lerde Tashkent qalası Yunusabad rayonındaǵı "Baraka Market" dúkanında urlıq júz berdi. Bul jınayat boyınsha 35 jasar basqa milletke tiyisli shaxs ishki isler bólimine alıp kelindi. Ol sorastırıwshı tárepinen gúmanlanıwshı sıpatında sorawǵa alındı. Usı soraw procesinde jınayat-processual nızamshılıqta belgilengen soraw ótkeriw tártibi izbe-izligindegi qáteliklerdi anıqlań.

- 1) gúmanlanıwshınıń shaxsı anıqlanıp, jumıstın oǵan belgili bolǵan jaǵdayları haqqında erkin sóylep beriwdi usındı
- 2) gúmanlanıwshınıń qaysı tilde kórsetpe bere alıwın anıqlap, huqıq hám minnetlemelerin túsindiridi
- 3) gúmanlanıwshıǵa is jaǵdayları boyınsha erkin sóylep beriw imkaniyatı berilip, keyin oǵan qosımsha sorawlar berildi
- 4) gúmanlanıwshınıń shaxsı anıqlanǵannan soń, oǵan huqıq hám minnetlemeleri túsindirildi
- 5) gúmanlanıwshınıń huqıq hám minnetlemeleri túsindirildi hám istin jaǵdayları haqqında erkin sóylep beriw usınıs etildi

Juwap:									
Ball:									

4.(Q-4 ball) 2026-jıl 6-yanvar kúni saat 17:45 lerde jumıstan qayıtıp kiyatırǵan puqara T.nı belgisiz shaxs urıp, tepkilep waqıya ornınan jasırındı. Bul jaǵdaydı kórgen puqara B. dárhal 102 qońıraw etip jınayat haqqında xabar berdi. Puqara B. sorastırırwshı tárepinen gúwa sıpatında sorawǵa alındı. Usı soraw procesinde jınayat-processual nızamshılıqta belgilengen soraw ótkeriw tártibi izbe-izligindegi durıs juwaplardı anıqlań

- 1) gúwanıń shaxsın anıqlanıp, oǵan huqıq hám minnetlemeleri túsindirildi.
- 2) gúwaǵa huqıq hám minnetlemeleri túsindirildi, soń oǵan belgili bolǵan jaǵdaylar haqqında erkin sóylep beriw usınıs etildi
- 3) gúwanıń qaysı tilde kórsetiw bere alıwın anıqlap, huqıq hám minnetlemeleri túsindirildi
- 4) gúwanıń huqıq hám minnetlemeleri túsindirilgennen keyin shaxsı anıqlandı
- 5) gúwanıń shaxsı anıqlanǵannan soń, oǵan belgili bolǵan jaǵdaylar haqqında erkin sóylep beriw usınıs etildi

Juwap:									
Ball:									

5. (Q-4 ball) "Imkon Qurilish Boshqarmasi"da joybar baslıǵı B.M. jumıs procesinde jumıstı bólip alıp islewshiden joybardı tezirek rásmiylestiriw ushın para alıp atırǵanda huqıq qorǵaw uyımları tárepinen uslandı.

Jaǵdaydı talqılań. Tergewshiniń jınayat quramın anıqlawdaǵı qáteliklerin anıqlań.

- 1) jınayattıń obyektı - tiyisli shólkemniń abırayı, normal jumıs alıp barıwı, puqaralardıń huqıq hám mápleri
- 2) subyektiv tárepten - ózine iseniw arqalı islengen
- 3) obyektiv tárepten - lawazımlı shaxstıń óz lawazım wákilliklerinen paydalanıwı puqaralardıń huqıqlarına yamasa nızam menen qorǵalatuǵın máplerine sezilerli zıyan jetkeriwinde kórinisi
- 4) jınayattıń subyektı - 18 jasqa tolǵan aqılı pútin shaxs
- 5) subyektiv tárepten - tuwrı qastan penen islengen
- 6) obyektiv tárepten - lawazımlı shaxstıń óziniń xızmet dárejesinen paydalanǵan halda qanday da bir jumıstı ornlawı esesine materiallıq baylıqlar alıwında kórinisi

Juwap:									
Ball:									

6. (Q-4 ball) 2025-jılı 23-yanvar kúni Yashilobod rayonı hákimliginde jer máseleleri boyınsha jeke isbilermen J. jańa kishi biznesin júrgiziw maqsetinde jer ajratıwdı sorap múrátat etti. Náwbet uzaq hám rásmiy process áste ótip atırǵanlıǵı sebepli, J. jumıstı tezlestiriw maqsetinde hákimliktiń jer bólimi xızmetkeri N.niń stolına konverte pul qoydı. Sol zamatta operativ xızmetkerler tárepinen J. qolǵa alındı. Jaǵdaydı talqılap, jınayat quramı durıs berilgen juwaplardı anıqlań.

- 1) usı jınayattıń subyekti - 16 jasqa tolǵan aqlı pútin shaxs
- 2) obyektı - basqa shaxstıń múlki yaki múlkh huqıqı
- 3) obyektiv tárepten - puqaranıń lawazımlı shaxsqa óziniń xızmet dárejesinen paydalanǵan halda belgili bir háreketti shaxstıń máplerin gózlep orınlawı esesine materiallıq baylıqlar beriwinde kórinisi
- 4) jınayattıń subyekti - 18 jasqa tolǵan aqlı pútin shaxs
- 5) subyektiv tárepten – tikkeley emes qastıyanlıq penen islengen
- 6) obyektiv tárepten - lawazımlı shaxstıń óziniń xızmet dárejesinen paydalanǵan halda qanday da bir jumıstı orınlawı esabınan materiallıq baylıqlardı alıwında kórinisi

Juwap:									
Ball:									

7. (Q-4 ball) 2025-jılı mart ayında puqara A óz tanısı S.ǵa avtomashinasın waqtınsha paydalanıw ushın tapsırdı. S. avtomashinanı tek jeke mútájlikleri ushın paydalanıwın hám belgilengen múddette qaytarıp beriwin wáde etti. Biraq, S. avtomashinadan ruxsatsız jolawshı tasıw jumısında paydalandı hám bir neshe ay dawamında dáramat aldı. Nátiyjede avtomashina texnikalıq jaqtan jaramsız halatqa keldi hám A. bir qansha muǵdarda materiallıq zıyan kórdi.

Jaǵdaydı talqılap, jınayat quramı qáte berilgen juwaplardı anıqlań.

- 1) usı jınayattıń subyekti - 18 jasqa tolǵan aqlı pútin shaxs
- 2) obyektı - basqa shaxstıń múlki
- 3) subyektiv tárepten - nemquraydılıq penen júz beriliwi
- 4) jınayattıń subyekti - 16 jasqa tolǵan aqlı pútin shaxs
- 5) obyektiv tárepten - talan-taraj etiw belgileri bolmaǵan jaǵdayda, aldaw yaki isenimnen paydalanıw jolı menen múlkh iyesine ádewir muǵdarda zıyan jetkiziwde kórinisi
- 6) subyektiv tárepten – tikkeley qastıyanlıq penen islewi

Juwap:									
Ball:									

8. (Q-4 ball) Mámleketlik kárxananıń lawazımlı shaxsı sırt el kompaniyası menen zamanagóy úskeneler satıp alıw boyınsha kelisim dúzdi. Kelisimge tiykarlanıp Ózbekstan Respublikası aymaǵına burın paydalanılǵan hám ruwxıy eskirgen úskeneler alıp kirildi. Lawazımlı shaxs bul úskeneler zaman talaplarına juwap bermeytuǵının bile turıp, unamli ekspert juwmaǵın berdi. Nátiyjede úskeneler nátiyjesiz bolıp shıqtı hám respublika máplerine úlken muǵdarda zıyan jetkerildi.

Jaǵdaydı talqılap, jınayat quramı durıs berilgen juwaplardı anıqlań.

- 1) jınayattıń subyekti - 18 jasqa tolǵan shaxs

- 2) jinayattin obykti - ozgenin mulki
- 3) subyektiv tarepten – tikkeley emes qastıyanlıq juz bergen
- 4) obyektiv tarepten - payda keltirmewi korinip turgan pitimdi duziw aqibetinde respublika maplerine kop mugdarda ziyani jetkeriwde koriniwi
- 5) obykti - Ózbekstan Respublikasınıń ekonomikalıq mapleri
- 6) obyektiv tarepten - aldaw yaki isenimnen paydalanıw joli menen mámleketke adewir mugdarda ziyani jetkiziwde korinisi

Juwap:									
Ball:									

9. (Q-4 ball) Puqara A. materiallıq payda ushin shet mámleket aymagında bolıp atırğan urısta qatnasıw ushin ketti. Ol tartısıp atırğan mámleketlerdin puqarası emes, olardin qurallı kushleriniń quramina kirmeydi ham hesh qanday rasmiy askeriy tapsırmağa iye emes. Usıgan qaramastan, A. pul ushin qurallı hareketlerde qatnasti. Jağdaydı tallap, duris juwaptı anıqlañ.

- 1) usı jinayattin subyektiv - 16 jasqa tolğan aqılı putin shaxs
- 2) subyektiv tarepten - ozine isenim arqalı islengen
- 3) obyektiv tarepten - shaxstin materiallıq mapdarlıq yaki basqa qanday da bir jeke mapti gozlep, basqa mámleket aymagında yaki onin tarepin alıp qurallı soqlıgıswda yaki askeriy hareketlerde qatnasıwında koriniwi
- 4) jinayattin subyektiv - 18 jasqa tolğan aqılı putin shaxs
- 5) obyektiv tarepten - Xalıqaralıq huqiq penen qadağan etilgen uris alıp barıw quralların qollanıw, qalalar ham elatlı punktlerdi biykarğa wayran etiw, mulkti talan-taraj etiwde korinisi
- 6) obyektiv - Ózbekstan Respublikasınıń suvereniteti, aymaqlıq qol qatılmaslıgı, qawipsizligi, qorganıw potencialı

Juwap:									
Ball:									

10. (Q-4 ball) Puqara G. pul islew maqsetinde jas qızlarğa sırt elde model bolıp islewdi usındı. Olarğa professional fotosessiya ham sırt el moda agentligi menen shartnamanı korsetti. Qızlardan hujjetlerdi rasmiylestiriw ushin adewir mugdardağı aqsha alıp joq bolıp ketti.

Jağdayğa berilgen jinayat quramındağı qateni anıqlañ.

- 1) usı jinayattin subyektiv - 16 jasqa tolğan aqılı putin shaxs
- 2) obyektiv - shaxslardin konstituciyalıq huqiq ham erkinlikleri
- 3) obyektiv tarepten - aldaw yaki isenimnen paydalanıw joli menen ozgenin mulkin yaki ozgenin mulkine bolğan huqiqtı ozlestiriwde korinisi
- 4) jinayattin subyektiv - 14 jasqa tolğan aqılı putin shaxs
- 5) subyektiv tarepten –tikkeley qastıyanlıq islengen

6) obiekti - basqa shaxstıń mülki yaki mülk huqıqı

Juwap:									
Ball:									

17-sorawlar bazası

1. (B-4 ball) Tábiyattı qorǵawdıń tiykarǵı maqsetlerinen birin tabıń:

- 1) qala hám awıllıq ayaqlardı zamanagóy qurılıs hám infrastruktura joybarları menen rawajlandırıw
- 2) tábiyiy resurslardan ekonomikalıq nátiyjelilikti arttırıw maqsetinde olardı jedel hám keń kólemde ózlestiriw
- 3) materiallıq, mádeniy miyrasqa tiyisli tábiyat obyektlerin saqlap qalıw
- 4) sanaat hám awıl xojalıǵı mıtájlikleri ushın tábiyattan maksimal dárejede paydalanıw imkanıyatların keńeytiw

Juwap:_____

2. (B-4 ball) Jer uchastkasına bolǵan huqıqtı mámleketlik dizimnen ótkeriw qanday tártipte ámelge asırıladı?

- 1) mámleketlik kadastr organlarına jazba arza beriw hám de barlıq hújjetlerdi qaǵaz túrinde jeke ózi tapsırıw arqalı
- 2) notarial uyımlar tárepinen jerge bolǵan huqıqtı tastıyıqlawshı hújjetler rásmiylestirilgenen soń avtomatikalıq túrde dizimnen ótkeriw arqalı
- 3) rayon (qala) hákimligi qararı tiykarında jer uchastkasına bolǵan huqıqtı tikkeley reestrge kirgiziw arqalı
- 4) Birden bir interaktiv mámleketlik xızmetler portalına elektron túrde múrát etiw arqalı

Juwap:_____

3. (B-4 ball) Biologiyalıq hár túrlilik degen ne?

- 1) bul joq bolıp ketiw qáwpi astında turǵan haywan hám ósimliklerdi mámleketlik dizimnen ótkeriw hám olardı qásterlep saqlaw
- 2) jer júzinde bar bolǵan barlıq tiri organizmler: ósimlikler, haywanlar, zamarrıqlar hám mikroorganizmler hám de olardıń jasaw ortalıqları hám ekosistemalarındaǵı hár túrli formalar jıyındısı
- 3) qorshaǵan ortalıqtı qorǵaw, tábiyiy baylıqlardan aqılǵa muwapıq paydalanıw hám ekologiyalıq qáwipsizlikti támiyinlewge qaratılǵan huqıqıy normalar sisteması
- 4) qayta tikleniwshi energiya dereklerinen paydalanǵan halda ekosistemanı jaqsılaw ilajları

Juwap:_____

4. (B-4 ball) Tómente berilgenlerden qaysı norma Ózbekstan Respublikasında Konstituciyasına muwapıq puqaralardıń minneti esaplanadı?

1) "Puqaralar qorshaǵan tábiyiy ortalıqqa abaylı qatnasta bolıwǵa májbúr"

2) "Hár kim qolaylı qorshaǵan ortalıqqa, onıń jaǵdayı haqqındaǵı isenimli málimlemege iye bolıw huqıqına iye.

3) "Puqaralar qala qurılısı hújjetleriniń joybarları nızamda belgilengen tártipte jámiyetlik dodalawda qatnasıwı múmkin"

4) "Elimizdiń biybaha tábiyiy baylıqların kóbeytiwge hám házirgi hám keleshek áwladlar ushın qásterlep saqlawǵa hám qorshaǵan ortalıqtıń tazalıǵın saqlawǵa shın kewilden bel baylaydı"

Juwap: _____

5. (B-4 ball) Qaysı nızamǵa muwapıq yuridikalıq hám fizikalıq shaxslar qorshaǵan tábiyiy ortalıqqa, insan salamatlıǵına hám adamlardıń mal-múlkine, xalıq xojalıǵına zıyan jetkerip atırǵan ekologiyalıq jaqtan zıyanlı iskerlikti toqtatıw haqqında sudqa múrájáát etiwı múmkin?

1) "Ózbekstan Respublikası ekologiya haqqında"ǵı nızamı

2) "Tábiyattı qorǵaw haqqında"ǵı nızam

3) "Atmosfera hawasın qorǵaw haqqında"ǵı nızam

4) "Biologiyalıq hár túrlilik haqqında"ǵı nızam

Juwap: _____

6. (B-4 ball) Jer astı suwlarınan qalay paydalanıladı?

1) my.gov.uz portalı arqalı ruxsatnama alıp paydalanıladı

2) mámleket organına salıq tólew arqalı paydalanıladı

3) rayon hákiminiń qararın shıǵarıp paydalanıladı

4) kadastr organınıń ruxsatı menen paydalanıladı

Juwap: _____

7. (B-4 ball) Qaysı shólkem mámleketlerge ekologiyalıq siyasat júrgiziwde járdem beredi?

1) FAO

2) BIO

3) EKOSTAP

4) YUNEP

Juwap: _____

8. (B-4 ball) Tómendegilerden qaysı biri Ózbekstan aymaǵındaǵı tábiyiy ekosistemaniń tiykarǵı túrlerine kirmeydi.

1) suwlı-batpaqlı jerler ekosistemaları

2) tropikalıq jawınlı toǵaylar

3) shól hám yarım shól

2.	
3.	
4.	
5.	

2. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası "Puqaralarınıń ekonomikalıq, sociallıq, mádeniy, ekologiyalıq huqıqları" hám "Jeke huqıq hám erkinlikleri"nen 5 in Konstituciya normalarına tiykarlanıp jazıń.

Ekonomikalıq, sociallıq, mádeniy, ekologiyalıq huqıqları	Jeke huqıq hám erkinlikleri
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

3. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Konstituciyasının "Puqaralıq jámiyeti institutları" hám "Shańaraq, balalar hám jaslar" baplarınan 5 statyanı Konstituciyaǵa tiykarlap jazıń.

Puqaralıq jámiyeti institutları	Shańaraq, balalar hám jaslar
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

4. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Prezidenti hám Oliy Majlisiniń wákilliklerinen 5 in Konstituciya normalarına tiykarlanıp jazıń.

Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń wákillikleri.	Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisiniń birgeliktegi wákillikleri.
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisiniń Nızamshılıq palatası hám Senatınıń tolıq wákilliklerinen 5 in Konstituciya normalarına tiykarlanıp jazıń.

Nızamshılıq palatasınıń wákillikleri	Senat wákillikleri
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

6. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabineti wákillikleri hám Xalıq deputatları Keńesleri hám wálayatlar, rayonlar, qalalar hákimleriniń wákilliklerinen 5 in Konstituciya normalarına tiykarlanıp jazıń.

Ministrler Kabinetiniń wákillikleri	Xalıq deputatları Keńesleri hám wálayatlar, rayonlar, qalalar hákimleriniń wákillikleri
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

7. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Konstituciyalıq sudı hám Ózbekstan Respublikası Joqarı sudı iskerligi haqqında Konstituciya normalarına tiykarlanıp 5 maǵlıwmat jazıń.

Ózbekstan Respublikası Konstituciyalıq sudı	Ózbekstan Respublikası Joqarǵı sudı
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

8. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikasında "Saylaw sisteması" hám "Finans, pul hám bank sisteması" haqqında Konstituciya normalarına tiykarlanıp 5 maǵlıwmat jazıń.

Saylaw sisteması	Finans, pul hám bank sisteması
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

9. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Konstituciyasın qabil etiw procesi hám ózgeris kirgiziw tártibi haqqında 5 maǵlıwmat jazıń.

Ózbekstan Respublikası Konstituciyasın qabil etiw procesi	Ózbekstan Respublikası Konstituciyasına ózgeris kirgiziw tártibi
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

10. (Q-10 ball) Ózbekstan Respublikası Nızam shıǵarıwshı hám atqarıwshı hákimiyatların dúziw haqqında Konstituciya normalarına tiykarlanıp 5 maǵlıwmat jazıń.

Ózbekstan Respublikası Nızam shıǵarıwshı hákimiyatınıń dúziliwi	Ózbekstan Respublikası atqarıwshı hákimiyatın dúziw
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

